

Even Høydahl (red.)

**Innvandrere og norskfødte med
innvandrerforeldre i Fredrikstad**

Innhold

2. Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i Fredrikstad	67
2.1. Innledning.....	67
2.2. Demografi, innvandringsgrunn og valgdeltakelse.....	67
2.2.1. Demografi.....	68
2.2.2. Innvandrere etter innvandringsgrunn og landbakgrunn.....	78
2.2.3. Valgdeltakelse ved kommunevalget 2011.....	82
2.3. Bruk av barnehage og kontantstøtte	84
2.3.1. Barnehage.....	84
2.3.2. Kontantstøtte.....	86
2.4. Utdanning.....	87
2.4.1. Deltakelse i videregående utdanning	87
2.4.2. Gjennomstrømming i videregående utdanning.....	88
2.4.3. Utdanningsnivå	89
2.4.4. Deltakelse i høyere utdanning.....	89
2.5. Arbeid.....	90
2.5.1. Sysselsettingsnivå.....	90
2.5.2. Arbeidsledige	92
2.5.3. Næringer	93
2.5.4. Selvstendig næringsdrivende	94
2.6. Økonomiske levekår.....	95
2.6.1.inntekt	95
2.6.2. Sosialhjelp.....	96
2.6.3. Uførepensjon.....	97
2.6.4. Alderspensjon	98
Referanser.....	100
Figurregister	101
Tabellregister.....	102

2. Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i Fredrikstad

2.1. Innledning

I 2007 ga SSB ut en rapport med nøkkelinformasjon om innvandrerbefolkningens demografi og levekår i 12 kommuner og fem av bydelene i Oslo med størst andel ikke-vestlige innvandrere (Aalandslid 2007). Rapporten var finansiert av Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi). Denne rapporten blir nå fulgt opp med en lignende rapport, [denne](#) gangen på oppdrag fra IMDI og Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD).

Siden 2006 har det skjedd en hel del på innvandringsfeltet. Det viktigste er at det har kommet mange flere arbeidsinnvandrere til landet i løpet av de sju årene, de fleste av dem fra EU-land. I tillegg har antallet barn født av innvandrere i Norge økt. Dessuten har SSB revidert klassifiseringer og betegnelser som brukes i statistikken. I 2006 var det nesten utelukkende fokusert på innvandrere og barn av innvandrere fra «ikke-vestlige» land. Betegnelse «vestlig» og «ikke-vestlig» er nå byttet ut med en ny todeling. I tillegg er «førstegenerasjonsinnvandrere» byttet ut med «innvandrere», mens «andregenerasjonsinnvandrere» eller «etterkommere» nå betegnes som «norskfødte med innvandrerforeldre» (se boksen).

Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre

Videre i teksten vil det bli referert til *innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre*. Med innvandrere mener vi de som er født i utlandet av utenlandske foreldre, og som selv har innvandret til Norge. Norskfødte med innvandrerforeldre brukes som benevnelse for personer født i Norge med to foreldre som er innvandrere. Med *innvandrerbakgrunn* mener vi her summen av innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre.

Landbakgrunn

EU, Nord-Amerika etc. er en forkortelse for EU/EØS, USA, Canada, Australia og New Zealand. Inkluderer også Sveits.

Afrika, Asia etc. er en forkortelse for Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand og Europa utenom EU/EØS.

Samtidig som «vestlig» og «ikke-vestlig» forsvant som begrep, byttet også EU-landene i Øst-Europa landgruppe. De fleste nye innvandrere som har kommet de siste årene, har kommet fra «EU, Nord-Amerika etc.». Derfor har det vært naturlig å ta også denne gruppen med i beskrivelsen av den delen av befolkningen som har innvandrerbakgrunn.

Siden forrige rapport hadde data fra 2006, er det gjort sammenligninger med 2006 noen steder i rapporten.

Følgende kommuner har fått hver sin rapport: Fredrikstad, Bærum, Asker (ny), Lørenskog, Skedsmo, Oslo, Drammen, Skien, Kristiansand, Sandnes, Stavanger, Bergen, Trondheim. Og disse bydelene i Oslo: Gamle Oslo (ny), Grünerløkka (ny), Bjerke, Grorud, Stovner, Alna og Søndre Nordstrand.

Alle kommune- og bydelsrapportene følger samme mal. Etter innledningen følger kapittel 2, som omhandler demografi, innvandrergrunn og deltakelse i kommune- og fylkestingsvalget i 2011. Kapittel 3 beskriver bruk av barnehage og kontantstøtte. I kapittel 4 er utdanning temaet. Kapittel 5 er en beskrivelse av innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre på arbeidsmarkedet. Og kapittel 6 beskriver noen aspekter ved økonomiske levekår.

2.2. Demografi, innvandringsgrunn og valgdeltakelse

- Hver sjuende innbygger i Fredrikstad har innvandrerbakgrunn (14 prosent av befolkningen) ved inngangen til 2013. Irakere er den største gruppen i Fredrikstad, som har 6 prosent av landets irakere.
- Majoriteten (82 prosent) av de med innvandrerbakgrunn er innvandrere, 18 prosent er norskfødte barn med innvandrerforeldre. I landet er andelen 84 prosent og 16 prosent.
- Blant de med innvandrerbakgrunn er personer med opprinnelse fra Afrika, Asia etc. i flertall, med 65 prosent. Landsgjennomsnittet er 57 prosent.
- 45 prosent av innvandrerne i Fredrikstad har bodd i Norge mer enn 10 år, og 21 prosent har vært mindre enn 3 år i landet. I landet som helhet har 36 prosent mer enn 10 år botid og 28 prosent mindre enn 3 år.
- Mange av innvandrerne bor i og nært Fredrikstad sentrum.
- Innvandrere og deres norskfødte barn står for det meste av befolkningsveksten i kommunen. 39 prosent både for dem med bakgrunn fra Afrika, Asia etc. og dem fra EU, Nord-Amerika etc. i årene 2010-2012.
- Av innvandrerne med registrert innvandringsgrunn har 40 prosent kommet ved familieinnvandring, 36 prosent av fluktgrunner og 22 prosent som arbeidsinnvandrere.
- Høy valgdeltakelse blant innvandrere i kommunevalget, men innvandrere er underrepresentert i kommunestyret.

2.2.1. Demografi

Ved inngangen av 2013 hadde Norge vel 5 millioner innbyggere. Av disse hadde 711 000 personer innvandrerbakgrunn, noe som tilsvarte 14 prosent av befolkningen. Det var 593 000 innvandrere og 117 000 norskfødte med innvandrerforeldre.

I Fredrikstad var det ved samme tidspunkt 76 800 innbyggere. 11 000 av dem, det vil si 14 prosent, hadde innvandrerbakgrunn. Flertallet, nesten to tredeler, hadde bakgrunn fra Afrika, Asia etc., som er litt over landsgjennomsnittet. De fra østeuropeiske land utenfor EU tilhører denne gruppen (se boks)

Mange nasjonaliteter, flest irakere

Fredrikstad har innvandrere fra 135 forskjellige land, dette er 22 flere land enn i 2006. Den største gruppen av innvandrere – norskfødte med innvandrerforeldre ikke inkludert – har opprinnelse fra Irak, og er med sine 1 300 personer eller 14 prosent den *klart* største enkeltgruppen i Fredrikstad. Innvandrere fra Irak er den største gruppen i bare 6 kommuner. Nærmest følger Polen med 1 140 personer, mens andre store enkeltgrupper er Somalia, Sverige, Bosnia-Hercegovina og Kosovo. Fredrikstad er en kommune som bosetter få flyktninger. Samtidig er det en kommune som tiltrekker seg mange flyktninger som opprinnelig er bosatt i andre deler av landet. Det har opp gjennom årene kommet spesielt mange fra Irak, og mange av dem barnefamilier (Kvarv Andreassen, 2013).

Tabell 2.1. Hele befolkningen og innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. 1. januar 2013. Hele landet og Fredrikstad. Antall og prosent

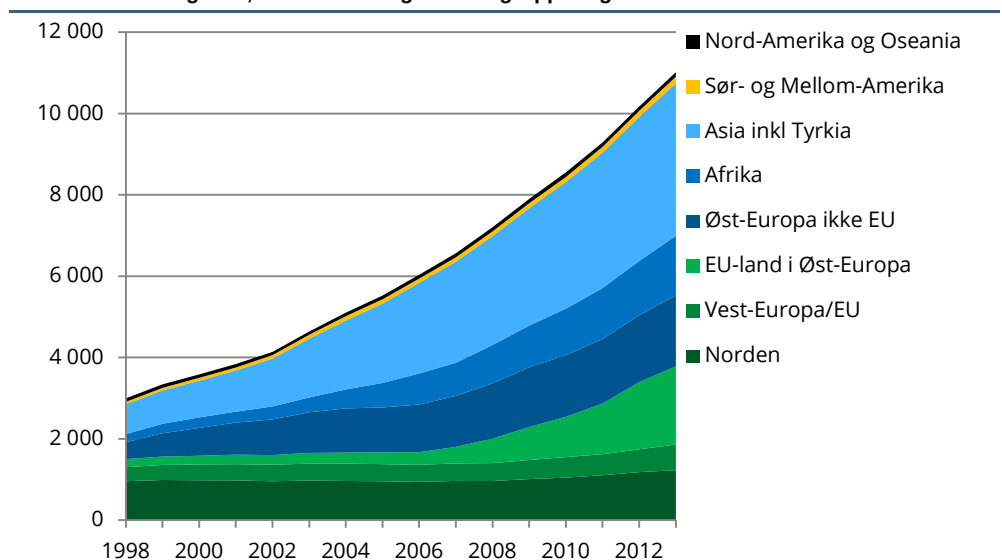
	Hele landet	Prosent av folketallet i Norge	Fredrikstad	Prosent av folketallet i Fredrikstad	Prosent som bor i Fredrikstad per gruppe
Hele befolkningen	5 051 000	100.0	76 810	100.0	1.5
innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre	710 000	14.1	11 020	14.3	1.6
- Innvandrere	593 000	11.7	9 040	11.8	1.5
- Norskfødte med innvandrerforeldre	117 000	2.3	1 980	2.6	1.7
EU, Nord-Amerika etc. i alt	303 000	6.0	3 900	5.1	1.3
- Innvandrere	282 000	5.6	3 630	4.7	1.3
- Norskfødte med innvandrerforeldre	20 000	0.4	270	0.3	1.3
Afrika, Asia etc.	408 000	8.1	7 120	9.3	1.7
- Innvandrere	311 000	6.2	5 410	7.0	1.7
- Norskfødte med innvandrerforeldre	97 000	1.9	1 710	2.2	1.8

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Femdobling av antall med bakgrunn fra EU-land i Øst-Europa siden 2006

Noen av dem med bakgrunn fra Afrika, Asia etc. kommer fra Europa (se boks). Halvparten av personene med utenlandsk opprinnelse (inkludert norskfødte med innvandrerforeldre) har europeisk bakgrunn, mens litt over en tredjedel har asiatiske, medregnet tyrkisk (figur 2.1). Antall innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre har økt med 45 prosent, fra 6 000 til 11 000 fra 2006 til 2013. De største endringene er at andelen fra Norden har minnet fra 16 til 11 prosent (selv om antallet har økt) og at andelen fra Øst-Europa har økt fra 25 til 33 prosent, i takt med den økende arbeidsinnvandringen fra de nye EU-landene. Det har vært størst vekst i andelen fra EU-land i Øst-Europa, fra 5 prosent av dem med utenlandsk opprinnelse i 2006 til 17 prosent i 2013, eller en mer enn femdobling i antall. Samtidig har andelen fra Asia inkludert Tyrkia gått ned fra 37 til 34 prosent, selv om også denne gruppen har økt med 68 prosent. Antall med bakgrunn fra Afrika er nesten fordoblet.

Figur 2.1. Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i Fredrikstad etter landbakgrunn, 1998-2013. Dagens landgruppering

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Firedobling i antall innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre siden år 2000

Antallet innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i Fredrikstad steg rolig fra 1 200 i 1970, 1 500 i 1980 og til 1 900 i 1990. Fra midten av 1990-tallet akselererte veksten og i år 2000 var det 3 600 innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i kommunen. Den virkelige store veksten satte imidlertid inn etter 2002. Først kom det flere med bakgrunn fra Asia, og antall afrikanere har steget jevnt og trutt. Antall innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Øst-Europa uten EU, inkludert tidligere Jugoslavia, har også økt. Den mest markerte økningen har likevel kommet blant dem med bakgrunn fra de østeuropeiske EU-landene. I 2012 var det for første gang flere fra østeuropeiske EU-land i Fredrikstad enn fra øvrige land i Øst-Europa (sammenlikningen er basert på dagens landgruppering).

Antall med nordisk bakgrunn har økt fra 960 i 1998 til 1 230 i 2013, en økning på 28 prosent. Antallet med bakgrunn fra Vest-Europa for øvrig har økt med over 80 prosent, men det er fremdeles kun vel 600 av dem. Fredrikstad har få innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Amerika og Oseania.

Irakere overrepresentert i Fredrikstad

Hele 6 prosent av alle med irakisk bakgrunn i Norge per 1. januar 2013 var bosatt i Fredrikstad (tabell 2.2). Dette gir en nesten fire ganger så høy andel i Fredrikstad som i Norge under ett. Av andre store grupper hvor andelen bosatt i Fredrikstad var høy, har vi Kosovo (4,9 prosent) og Bosnia-Hercegovina (3,6 prosent). Disse gruppene er relativt høyt representert i Fredrikstad i forhold til at 1,6 prosent av landets befolkning med innvandrerbakgrunn bor der.

Andelen fra Polen er som gjennomsnittet i Norge, mens det er relativt få fra Litauen, Tyskland og Vietnam i Fredrikstad.

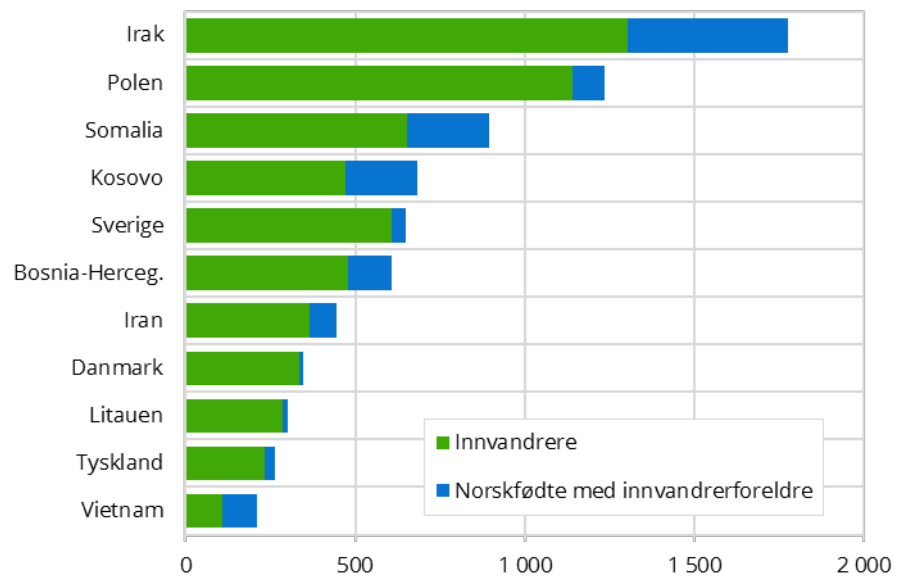
Tabell 2.2. Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i Fredrikstad og hele landet, etter landbakgrunn. De største gruppene. 1. januar 2013

Landbakgrunn	Personer med innvandrerbakgrunn i Fredrikstad	Innvandrere	Norskfødte med innvandrerforeldre	Andel innvandrere i gruppen	Andel norskfødte med innvandrerforeldre i gruppen	Andel av dem med innvandrerbakgrunn i Fredrikstad	Andel av alle dem med innvandrerbakgrunn i hele landet	Prosent som bor i Fredrikstad per gruppe
		Antall				Prosent		
I alt	11 020	9 040	1 980	82.0	18.0	100.0	100.0	1.6
Irak	1 780	1 300	480	73.3	26.7	16.1	4.2	6.0
Polen	1 230	1 140	90	92.5	7.5	11.2	11.6	1.5
Somalia	900	650	240	73.1	26.9	8.1	4.7	2.7
Kosovo	680	470	210	69.0	31.0	6.2	2.0	4.9
Sverige	650	610	40	93.7	6.3	5.9	5.3	1.7
Bosnia-Hercegovina ..	610	480	130	78.7	21.3	5.5	2.3	3.6
Iran	440	370	80	82.4	17.6	4.0	2.7	2.4
Danmark	350	330	10	96.2	3.8	3.1	2.9	1.7
Litauen	300	280	20	95.0	5.0	2.7	4.3	1.0
Tyskland	260	230	30	89.3	10.7	2.4	3.7	1.0
Vietnam	210	110	100	51.9	48.1	1.9	3.0	1.0

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Stor andel norskfødte med innvandrereforeldre fra asiatiske land

Figur 2.2. De 11 største gruppene av innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre, etter landbakgrunn. Fredrikstad. 1. januar 2013

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Det er langt flere innvandrere enn norskfødte med innvandrereforeldre, i Fredrikstad som i landet under ett. I Fredrikstad er 82 prosent av disse to gruppene samlet innvandrere. Dette er litt lavere enn landsgjennomsnittet, som er på 84 prosent. Som figur 2.2 viser, er det imidlertid stor variasjon mellom enkeltland når det gjelder forholdet mellom innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre.

Tabell 2.3. Innvandrere bosatt i Fredrikstad, etter botid i Norge. 1. januar 2013. Prosent

Landbakgrunn	Antall	Prosent	0-2 år	3-5 år	6-10 år	11-20 år	21 år og mer
Fredrikstad	9 000	100	21	15	19	29	16
EU, Nord-Amerika etc.	3 600	100	35	20	9	12	24
Afrika, Asia etc.	5 400	100	11	12	26	40	10
Irak	1 300	100	4	14	37	45	1
Polen	1 140	100	48	37	8	3	5
Somalia	650	100	17	14	42	24	2
Sverige	610	100	21	10	12	28	30
Bosnia-Hercegovina.	480	100	4	4	5	86	1
Kosovo	470	100	5	4	11	71	9
Iran	370	100	6	7	18	58	12
Danmark	330	100	14	3	7	7	69
Litauen	280	100	67	27	5	1	0
Tyskland	230	100	17	20	11	15	37
Hele landet	593 000	100	28	19	16	18	19
EU, Nord-Amerika etc.	282 000	100	37	24	12	10	17
Afrika, Asia etc.	311 000	100	20	15	20	25	20

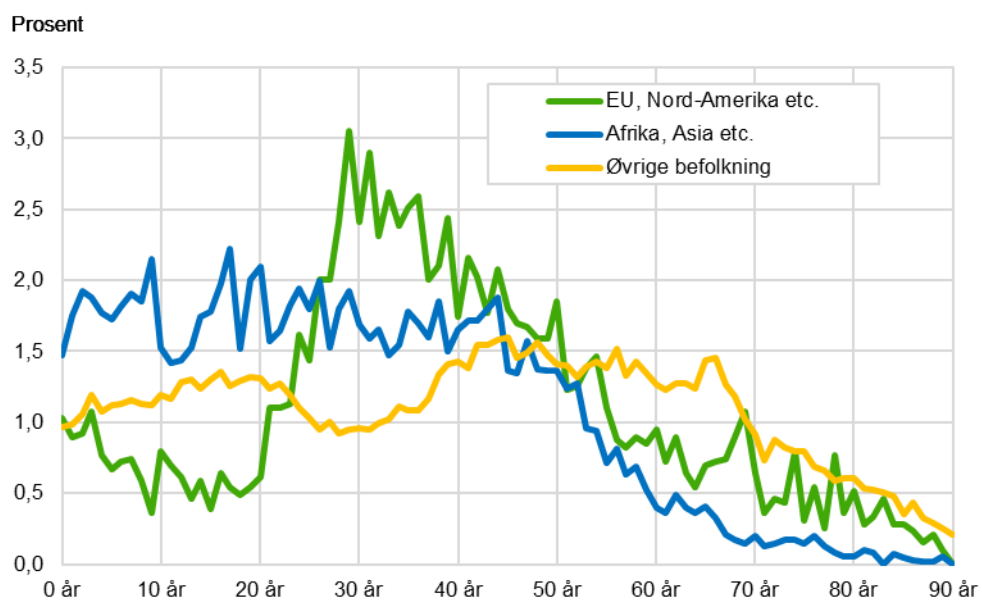
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Store variasjoner i botid blant innvandrere

Tabell 2.3 viser innvandrere bosatt i Fredrikstad fordelt etter botid i Norge. Vi ser at noen land har en klar majoritet med kort botid (0-5 år) i Norge, mens andre land har store grupper med lang botid (21 år eller mer). Blant de førstnevnte er det Polen og Litauen som skiller seg ut med kort botid for henholdsvis 85 prosent og 94 prosent av innvandrerne, noe som kommer av en betydelig arbeidsinnvandring de siste årene. Danmark er det eneste landet i tabellen hvor majoriteten har 21 år eller lenger botid i Norge.

Irakerne, som er den største gruppen, har etter hvert fått ganske lang botid. Så mange som 46 prosent av dem har bodd i landet mer enn 10 år, mens kun 4 prosent har mindre enn tre års botid. Botid betyr imidlertid ikke at de har bodd i Fredrikstad så lenge. Så godt som alle irakere har kommet til landet som flyktninger eller har blitt familiegjennforent til flyktninger. Fredrikstad har i utgangspunktet ikke bosatt mange flyktninger. En god del av flyktningene fra Irak har imidlertid flyttet fra andre kommuner nettopp til Fredrikstad med tiden. På samme måte er det også med flyktninger fra Somalia. Men mens antall flyktninger fra Irak var på sitt høyeste i 1999-2002, har det blitt bosatt mer enn 1 000 somaliere i Norge nesten hvert eneste år siden år 2000.

Figur 2.3. Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre etter landbakgrunn, og den øvrige befolkningen, etter alder. Fredrikstad. 1. januar 2013

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

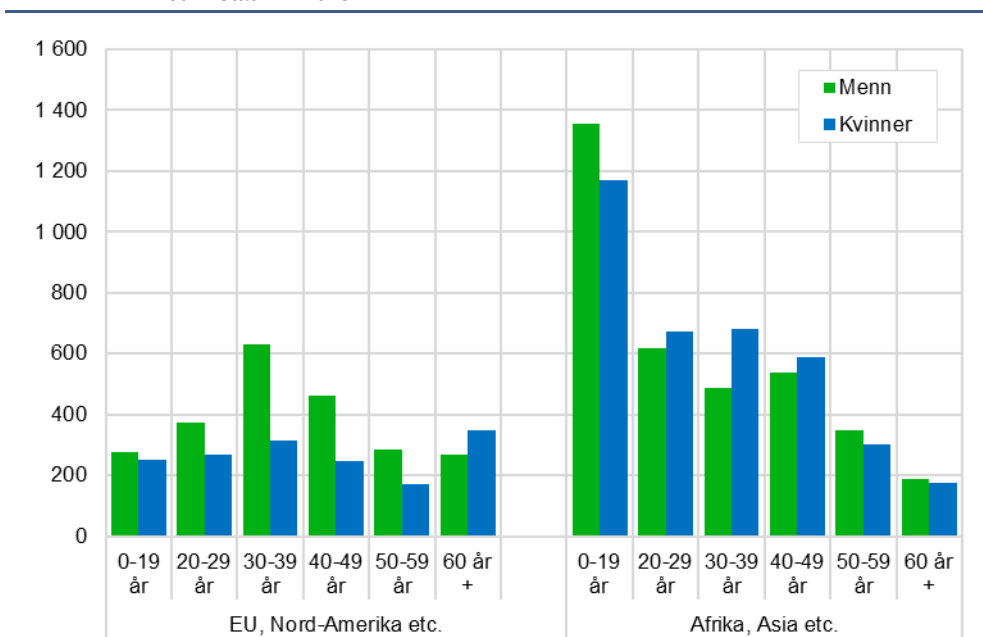
Høy andel av innvandrere i arbeidsfør alder

Som figur 2.3 og 2.4 viser, er en høy andel av innvandrerne i Fredrikstad i arbeidsfør alder. Totalt er 80 prosent av innvandrerne i alderen 20-66 år, mens 90 prosent av de norskfødte med innvandrerforeldre er under 20 år gamle. Nesten 90 prosent av disse er barn av innvandrere fra Afrika, Asia etc. At kun 10 prosent av de norskfødte med innvandrerforeldre har bakgrunn fra EU, Nord-Amerika etc., kan ha flere årsaker, først og fremst at flertallet av innvandrerne har bakgrunn fra Afrika, Asia etc. En annen årsak er som tidligere nevnt at innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. har større tilbøyelighet til å få barn med personer uten innvandrerbakgrunn, med følgene at deres barn vil inngå blant den øvrige befolkningen – de *uten* innvandrerbakgrunn.

Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre med bakgrunn fra Afrika, Asia etc. utgjør 9 prosent av Fredrikstads befolkning. I aldersklassene under 40 år har mellom 12 og 15 prosent av befolkningen innvandrerbakgrunn fra Afrika, Asia etc., mens andelen synker med økende alder.

Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre med bakgrunn fra EU, Nord-Amerika etc. utgjør 5 prosent av befolkningen i Fredrikstad. Det er få barn, men de utgjør så mye som 10 prosent av kommunens befolkning i aldersklassen 30-39 år.

Figur 2.4. Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, etter landbakgrunn og alder. Fredrikstad 1.1.2013

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Flere kvinner enn menn med bakgrunn fra Afrika, Asia etc. i alderen 20-39 år

Blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Afrika, Asia etc. er kjønnsfordelingen temmelig lik, men det er en del forskjeller i kjønnsfordelingen etter alder. Det er noen flere menn enn kvinner under 20 år (54 prosent menn), flere kvinner enn menn i alderen 20-49 år (54 prosent kvinner) og flere menn i alderen 50 år og over (53 prosent menn). At det er flere kvinner enn menn i denne gruppen i alderen 20-39 år er et generelt trekk for landet, og ikke noe spesielt for Fredrikstad.

Overskudd av menn blant dem fra EU, Nord-Amerika etc.

Blant dem med bakgrunn fra EU, Nord-Amerika etc. er det 59 prosent menn i alt. I denne gruppen er det, som forventet, lik kjønnsfordeling for dem under 20 år, mens det er langt flere menn enn kvinner i alderen 20-59 år. Spesielt er det stor andel menn i alderen 30-39 år, dobbelt så mange menn som kvinner. Det er faktisk 140 flere menn fra EU, Nord-Amerika etc. enn fra Afrika, Asia etc. i denne aldersgruppen.

Mange innvandrere bor i sentrumsområdene

Av tabell 2.4 og figur 2.5 kan vi se hvordan personer med innvandrerbakgrunn er fordelt mellom de ulike delene av Fredrikstad. Innvanderne og deres barn, både de med bakgrunn fra EU, Nord-Amerika etc., og Afrika, Asia etc., er overrepresentert i alle sentrumsområdene.

Det mest populære området for innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre relativt sett er Sentrum vest, hvor de til sammen utgjør 33 prosent av befolkningen. Dette er langt over snittet på 14 prosent for hele kommunen. De med bakgrunn fra Afrika, Asia etc. utgjør hele 25 prosent av den totale befolkningen i Sentrum vest.

Glemmen øst og Sellebakk er andre områder hvor andelen med innvandrerbakgrunn fra Afrika, Asia etc. er relativt høy sammenlignet med gjennomsnittet i kommunen.

For innvanderne med bakgrunn fra EU, Nord-Amerika etc., er Sentrum syd det mest populære bostedet relativt sett. Her har 9 prosent av innbyggerne innvandrerbakgrunn fra EU/EØS etc., mens gjennomsnittet for Fredrikstad ligger

på 5 prosent. Også Sentrum vest er populært blant innvanderne fra EU, Nord-Amerika etc., med en andel på 8 prosent.

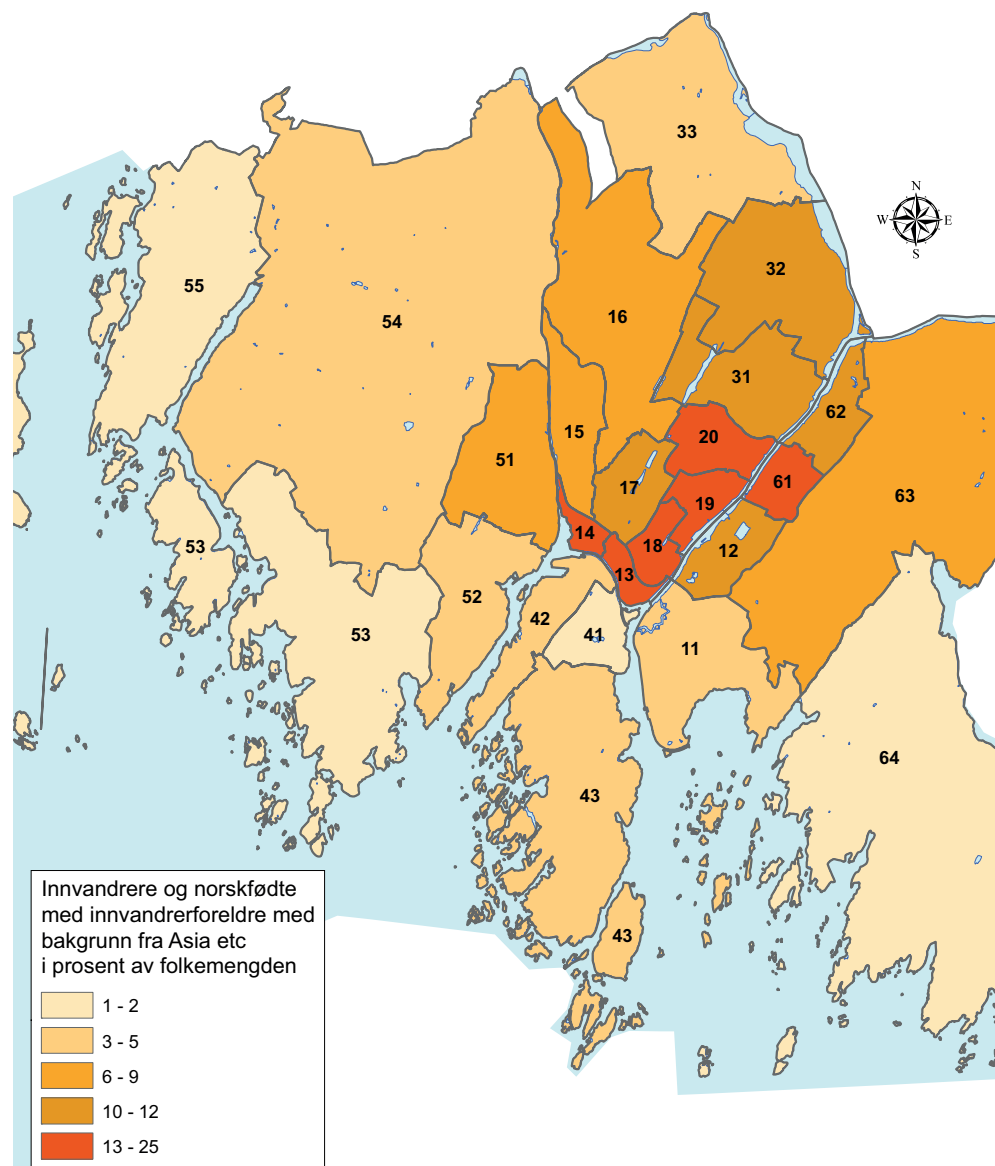
Ser man på de områdene hvor færrest personer er av innvandrerbakgrunn, finner vi Torsnes hvor 2 prosent er av opprinnelse fra EU, Nord-Amerika etc., mens Sydbygda har lavest andel med bakgrunn fra Afrika, Asia etc., med 1 prosent. Variasjonen (segregasjonen) er mye større for Afrika, Asia etc. enn for EU, Nord-Amerika etc.

Tabell 2.4. Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i Fredrikstad, etter landbakgrunn. Delområde. 1. januar 2013. Prosent

	Folkemengde	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre		
		I alt	EU, Nord-Amerika etc.	Afrika, Asia etc.
Fredrikstad	76 800	14	5	9
11 Østsiden syd	3 410	10	6	5
12 Østsiden nord	2 850	14	5	10
13 Sentrum syd	3 110	22	9	13
14 Sentrum vest	1 810	33	8	25
15 Glemmen vest	4 940	13	4	9
16 Glemmen nord	600	13	6	7
17 Glemmen mellom	5 190	17	5	12
18 Sentrum nord	4 500	23	6	16
19 Glemmen øst	2 400	25	5	20
20 Glemmen nord	3 190	23	5	18
31 Hauge	3 000	16	4	12
32 Rekustad	2 900	15	3	11
33 Nylende	740	8	5	3
41 Nordre Kråkerøy	3 310	7	5	2
42 Vestre Kråkerøy	3 280	9	4	4
43 Søndre Kråkerøy	2 390	7	4	2
51 Gressvik nordre	3 710	12	4	8
52 Gressvik søndre	4 120	7	4	3
53 Sydbygda	2 290	4	3	1
54 Midtbygda	1 360	11	7	4
55 Vestbygda	3 260	5	4	1
61 Sellebakk	2 910	26	5	21
62 Torp	2 360	16	4	12
63 Borge	6 650	10	4	6
64 Torsnes	2 000	3	2	1
99 Uoppgitt	550	75	58	17

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 2.5. Innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre med bakgrunn fra Afrika, Asia etc. i prosent av total befolkning i delområdene. Tallene viser delområdenummer, som også ligger i tabell 2.4. Fredrikstad. 1. januar 2013

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå. Kartdata: Kartverket.

Befolkningsendringer 1. januar 2010 til 1. januar 2013**Tabell 2.5. Befolkningsendringer i Fredrikstad 1. januar 2010 til 1. januar 2013, etter landbakgrunn**

	Befolkning 2010	Fødte	Døde	Fødsels- over- skudd	Inn- vandring	Ut- vandring	Netto- inn- vandring	Inn- flytting	Ut- flytting	Netto- inn- flytting	Vekst	Befolkning 2013
I alt	73 640	2 310	2 140	170	2 580	1 070	1 510	9 250	7 740	1 510	3 170	76 810
Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre	8 540	410	90	320	2 210	670	1 540	2 310	1 680	630	2 480	11 020
EU, Nord-Amerika etc. ..	2 660	80	60	30	1 460	370	1 090	660	540	120	1 240	3 900
Afrika, Asia etc.	5 880	320	30	290	750	310	440	1 640	1 140	510	1 240	7 120
Irak	1 470	100	0	100	90	70	20	470	270	190	310	1 780
Polen	680	50	10	40	580	60	520	200	200	-10	560	1 230
Somalia	720	60	0	50	140	40	90	170	130	40	180	900
Kosovo	630	30	0	30	30	30	0	110	80	30	60	680
Sverige	560	10	10	0	220	160	60	120	90	30	90	650
Bosnia- Hercegovina	550	20	10	10	20	10	10	110	70	30	50	610
Iran	380	10	0	10	30	10	20	110	60	40	60	440
Danmark	320	0	10	-10	50	20	30	30	20	10	30	350
Litauen	100	10	0	10	180	10	170	60	40	20	200	300
Tyskland	240	0	10	0	40	20	30	30	30	0	30	260
Den øvrige befolkningen	65 100	1 910	2 050	-140	370	400	-20	6 940	6 060	880	690	65 790

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

I tabell 2.5 er antall personer rundet av til nærmeste 10 av konfidensialitetshensyn. På grunn av dette vil ikke fødselsoverskudd, nettoinnvandring og nettoinnflytting alltid stemme med bruttotallene.

Mange polakker og andre innvandrere har kommet

Fredrikstad har hatt en nettoinnflytting (inkludert flytting til og fra landet) på vel 3 000 i løpet av årene 2010, 2011 og 2012. Det gir rundt 1 000 i året. Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre sto for mer enn to tredjedeler av denne nettoinnflyttingen, og av dette utgjorde EU, Nord-Amerika etc. 56 prosent. Polakker er den største gruppen, fulgt av irakere og litauere.

Innvandrere og deres norskfødte barn står for det meste av flytteoverskuddet

Nettoinnflyttingen var likelig fordelt mellom innvandringsoverskudd og innenlands flytteoverskudd. Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre sto for 42 prosent av innenlands flytteoverskudd og hele innvandringsoverskuddet.

De fleste innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre fra EU, Nord-Amerika etc. kommer direkte fra utlandet til Fredrikstad. Til forskjell fra innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre fra Afrika, Asia et, som gjerne har bodd i andre kommuner før de kommer til Fredrikstad. Fredrikstad har lenge hatt betydelig tilsig av sekundærflyttere, flyktninger som opprinnelig ble bosatt i andre kommuner og har flyttet på seg etterpå. Spesielt mange irakere har kommet til Fredrikstad fra andre steder i Norge.

De fleste polakker kommer direkte fra utlandet

Polakkene er enkeltgruppen som har preget flyttebildet mest. Nesten 600 har innvandret til Fredrikstad mens 60 har flyttet fra Fredrikstad til utlandet. I innenlandske flyttinger er det imidlertid så å si balanse i regnskapet, med ca 200 flyttinger både inn og ut.

De fleste irakere har bodd i andre kommuner først

Det er en viss gjennomtrekk av irakere. I årene 2010-2012 flyttet 465 irakere *til* Fredrikstad fra andre kommuner, mens 273 flyttet *fra* Fredrikstad til andre kommuner. Av dem som flyttet ut, flytter 97 til en annen kommune i Østfold, 66 av dem til Sarpsborg. 36 flyttet til Oslo. Samtidig flyttet 99 fra andre Østfoldkommuner til Fredrikstad, 48 fra Sarpsborg. 39 kom fra Oslo til Fredrikstad. I løpet av tre år var det altså en netto flyttestrøm på 18 personer med bakgrunn fra Irak fra Fredrikstad til Sarpsborg, mens det har flyttet like mange til som fra Oslo.

Data fra Monitor for sekundærflytting (Kvarv Andreassen, 2013) viser at Fredrikstad kommune bosatte 210 flyktninger fra Irak i Fredrikstad i årene 2001-2010. 194 av disse bodde i Fredrikstad 1. januar 2011 (noen etter å ha bodd i andre kommuner en periode). I tillegg var det 412 irakiske flyktninger opprinnelig bosatt i andre kommuner i 2001-2010, som bodde i Fredrikstad 1. januar 2011. Disse tallene kan ikke sammenlignes direkte med tabell 2.5, da monitoren følger et *utvalg* av den totale populasjonen, og kun innvandrere, mens tabellen har en større populasjon, som også omfatter norskfødte barn med innvandrerforeldre. Men tallene fra monitoren viser likevel viktige trekk i flyttemønsteret til ulike grupper av flyktninger.

Også somaliere har kommet fra andre kommuner

Ganske mange (flyktninger) fra Somalia har blitt bosatt i Fredrikstad av myndighetene, og enda flere har kommet som sekundærflyttere. I løpet av 10-årsperioden 2001-2010 bosatte Fredrikstad 192 somaliske flyktninger. Av disse bodde 160 i Fredrikstad 1. januar 2011 og 13 hadde flyttet til Oslo. 217 somaliere som opprinnelig ble bosatt i andre kommuner i løpet av disse 10 årene, bodde i Fredrikstad 1. januar 2011.

Om vi går tilbake til flyttingene i 2010-2012 i tabell 2.5, ser vi at forholdsvis mange somaliere har flyttet fra Fredrikstad til utlandet og en god del har flyttet fra Fredrikstad til andre kommuner – nesten halvparten til Oslo og 45 til en annen kommune i Østfold, 22 av dem til Sarpsborg.

Flyktige svensker

Sverige ligger på andreplass av innvandringslandene, samtidig som mange svensker har utvandret. Det er også en viss inn- og utflytting av svensker til og fra andre kommuner. Svenskene er de minst bofaste av utlendingene som har flyttet til Fredrikstad. De svenskene som har flyttet ut igjen i løpet av de tre årene tilsvarer 41 prosent av middelfolkemengden av svensker for perioden. Et antall tilsvarende to tredjedeler av svenskene som innvandret har imidlertid utvandret – de fleste antagelig tilbake til Sverige – og mange svensker har flyttet fra Fredrikstad til en annen norsk kommune.

Mange innvandrere flytter mellom Østfoldbyene

Innvandrerne og deres norskfødte barn flytter mye lokalt. Av dem med bakgrunn fra Afrika, Asia etc. som flyttet ut av Fredrikstad i 2010-2012, flyttet 33 prosent til en av de andre Østfoldbyene (Sarpsborg, Moss og Halden), de fleste – 26 prosent – til Sarpsborg. Dessuten flyttet 22 prosent til Oslo. De skiller seg ikke mye fra den øvrige befolkningen, som har et tilnærmet likt utflyttingsmønster.

Innvandrerne og norskfødte barn med bakgrunn fra EU, Nord-Amerika etc. er imidlertid enda mer lokale i sine utflyttinger. Hele 44 prosent av dem som flyttet ut, flyttet til en av de øvrige Østfoldbyene, 31 prosent til Sarpsborg. 14 prosent flyttet til Oslo.

Innvandrerne og deres barn, som utgjorde 14 prosent av befolkningen, sørget for hele fødselsoverskuddet i Fredrikstad i perioden. Hadde det ikke vært for dem, ville det vært flere dødsfall enn fødsler i kommunen. De sto for 18 prosent av fødsle-

men bare 4 prosent av dødsfallene. Irakerne var, ikke overraskende, gruppen med størst fødselsoverskudd. Deretter følger Somalia og Polen. Blant danskene er det derimot flere dødsfall enn fødsler.

Sett i forhold til folketallet (middelfolkemengden¹) har somalierne det høyeste fødselstallet av gruppene i tabellen, fulgt av irakere og polakker, med henholdsvis 70, 61 og 55 per 1000 middelfolkemengde. Polakkene er de som i størst grad har flyttet til andre norske kommuner, fulgt av litauere, med henholdsvis 212 og 182 per 1000 middelfolkemengde. Danskene (73) har minst innenlands utflytting, fulgt av tyskerne (117).

2.2.2. Innvandrere etter innvandringsgrunn og landbakgrunn

SSBs offisielle statistikk om innvandringsgrunn omhandler alle innvandrere med statsborgerskap fra land utenom Norden som innvandret til Norge for første gang mellom 1990 og 2012. For personer med flukt som innvandringsgrunn finnes det derimot forholdsvis gode opplysninger også for en del år før 1990. Statistikken gir en oversikt over de fem hovedgrunnene til at personer flytter til Norge. Alle førstegangsinnvandrere med ikke-nordisk statsborgerskap som kom i perioden 1990-2012 har blitt tildelt en av hovedverdiene Arbeid, Familie, Flukt, Utdanning og Annen innvandringsgrunn.

Nordiske statsborgere kan flytte fritt mellom de nordiske landene, og de trenger derfor ikke å oppgi noe innvandringsgrunn. Derfor står de med uoppgitt innvandringsgrunn i vår statistikk.

Innvandringsgrunn er grunn til første innvandring.

Arbeidsinnvandring omfatter personer som har fått opphold i Norge på bakgrunn av en arbeidstillatelse eller er underlagt registreringsordningen for EU/EØS/EFTA-borgere.

Familieinnvandring dekker familiegjennforening og familieetablering. Referansepersonen er den "herboende" parten ved familieinnvandring, eller den som en familieinnvandrer kommer sammen med. Klassifiseringen av familieinnvandrere er i hovedsak basert på de registreringer som finnes i UDB-dataene, samt en vurdering av innvandrers egen og referansepersonens første innvandringsdato og vigselsdato (der det er relevant).

Familiegjennforening er gjennforening med ektefelle, foreldre, barn eller andre familiemedlemmer, hvor familierelasjonen oppsto før referansepersonen ble bosatt i Norge.

Familieetablering forstås som nytt ekteskap eller en annen pardannelse der den ene parten ikke er bosatt i Norge (transnasjonal ekteskapsinngåelse), og der han eller hun kan få opphold på grunnlag av familieforholdet til sin bosatte ektefelle eller samboer.

Flukt omfatter personer som har fått opphold i Norge, og hvor flukt har vært gitt som årsak til søknad om opphold, uten hensyn til om personer har fått flyktningstatus etter flyktningkonvensjonen. Gruppen omfatter alle personer som har fått en tillatelse etter søknad om asyl inkludert de som har fått opphold på humanitært grunnlag, og de som har fått kollektiv beskyttelse. Overføringsflyktninger som har fått opphold på humanitære grunner er også inkludert.

¹ Personer 2010 + personer 2013, delt på to. Hendelser relativt til middelfolkemengden er her brukt på en lite sofistikert måte. For eksempel har gruppenes fordeling etter alder og kjønn stor innvirkning på antall fødsler. Fødsler per 1 000 middelfolkemengde kan derfor gi et forvrengt bilde av fruktbarheten i gruppen.

Utdanning omfatter i hovedsak studenter, men også praktikanter og au- pairer.

Annen innvandring

I tillegg kommer noen vedtaksgrunner som ikke lar seg klassifisere i de andre hovedgrunnene. Personer som får tillatelse etter andre rimelighetsgrunner faller inn under denne gruppen.

Av de 9 000 som var registrert som innvandrere i Fredrikstad kommune per 1. januar 2013, manglet informasjon om innvandringsgrunn for 1 900 personer. Hele 60 prosent av de med uoppgitt innvandringsgrunn hadde landbakgrunn fra Norden.

Mange flyktninger og familieinnvandrede til flyktninger

7 100 innvandrere i Fredrikstad kommune var registrert med innvandringsgrunn. 39 prosent av disse kom som følge av familieinnvandring, 38 prosent kom av fluktgrunner mens 21 prosent var arbeidsinnvandrere. Kun 2 prosent av de med oppgitt innvandringsgrunn i Fredrikstad har fått en utdannings- eller kulturutvekslingstillatelse, og kom til landet på dette grunnlaget.

Familieinnvandrede til en med flyktningbakgrunn utgjorde totalt 47 prosent av alle familieinnvandrede i Fredrikstad. Tilsvarende andel for hele landet var 25 prosent.

Familieinnvandringen utgjorde den største delen av innvandringen på landsbasis. 38 prosent av alle bosatte innvandrere i Norge med *oppgitt innvandringsgrunn* var registrert som familieinnvandrere per 1. januar 2013. Andelen arbeidsinnvandrere var 30 prosent for hele landet, mens innvandrerne med flyktningbakgrunn utgjorde 26 prosent. Fredrikstad kommune har en mye høyere andel innvandrere som fikk opphold i Norge på grunn av flukt enn hele landet, mange av dem har kommet flyttende fra andre deler av landet, mens andelen arbeidsinnvandrere er lavere enn for Norge sett under ett. Andelen familieinnvandrere i Fredrikstad er omtrent på samme nivå med andelen som familieinnvandrere utgjør på landsbasis.

De største gruppene med familie som innvandringsgrunn i Fredrikstad kommune kommer fra Irak, Somalia, Polen og Thailand (tabell 2.6). Mer enn halvparten av alle arbeidsinnvandrerne *med oppgitt innvandringsgrunn* har bakgrunn fra Polen. Det var i alt 2 700 personer i Fredrikstad som kom til Norge på grunn av flukt. Hver femte av disse var fra Irak. De to nest største flyktninggruppene er fra Balkan, bosniere med 400 personer og Kosovo-albanere med 360.

I den største innvandrergruppen, personer med irakisk landbakgrunn, har omtrent halvparten kommet som flyktninger og resten som familieinnvandrede. Innvandrere fra Polen er den nest største gruppen, og de representerer et annet migrasjonsmønster. I denne gruppen kom åtte av ti som arbeidsinnvandrere, mens resten har familieinnvandret.

Tabell 2.6. Innvandrere, etter innvandringsgrunn og landbakgrunn. Fredrikstad kommune. Per 1. januar 2013

Landbakgrunn	Inn- vandrer i alt	Innvandringsgrunn						
		Arbeid	Familie		Flukt	Utdan- ning	Annen innvand- rings- grunn	Uoppgitt innvandrings- grunn ¹
			I alt	Hvorav familie- innvandret til flyktning				
I alt	9 039	1 508	2 777	1 318	2 710	129	20	1 895
Irak	1 302	7	631	603	646	:	:	17
Polen	1 141	808	255	:	10	:	:	67
Somalia	654	-	308	293	340	-	-	6
Sverige	607	-	-	-	-	-	-	607
Bosnia-Hercegovina	477	7	49	39	408	:	:	10
Kosovo	471	6	100	81	355	:	:	9
Iran	366	:	54	44	297	:	:	13
Danmark	333	-	-	-	-	-	-	333
Litauen	284	198	79	-	-	4	-	3
Tyskland	234	87	48	-	:	8	:	89
Thailand	181	:	170	-	-	:	:	7
Filippinene	173	4	96	:	:	30	:	38
Russland	160	12	76	9	61	:	:	3
Afghanistan	127	-	54	49	70	-	-	3
Island	125	-	-	-	-	-	-	125
Storbritannia ...	117	29	17	-	:	:	:	65
Vietnam	109	-	26	18	79	4	-	-

¹ Primært personer med landbakgrunn fra Norden og personer som innvandret før 1990.

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

To tredjedeler av familieinnvandringen er gjenforening og medfølging

Til sammen 2 800 innvandrere var registrert som familieinnvandrere i Fredrikstad per 1. januar 2013 (se tabell 2.7). Familieinnvandrere omfatter både familieegjenforente med ektefelle, foreldre, barn eller andre familiemedlemmer og familieetableringer gjennom ekteskap, både med innvandrere og med andre. Både arbeidsinnvandring og innvandring av fluktgrunner vil i etterkant generere familieinnvandring.

To tredjedeler av familieinnvandrerne i Fredrikstad kommune har kommet gjennom gjenforening, mens etablering gjennom ekteskap sto for en tredjedel av alle registrerte familieinnvandrere.

Tabell 2.7. Familieinnvandrede etter familieforeningstype, landbakgrunn og herboendes innvandringskategori. 1. januar 2013. Fredrikstad kommune

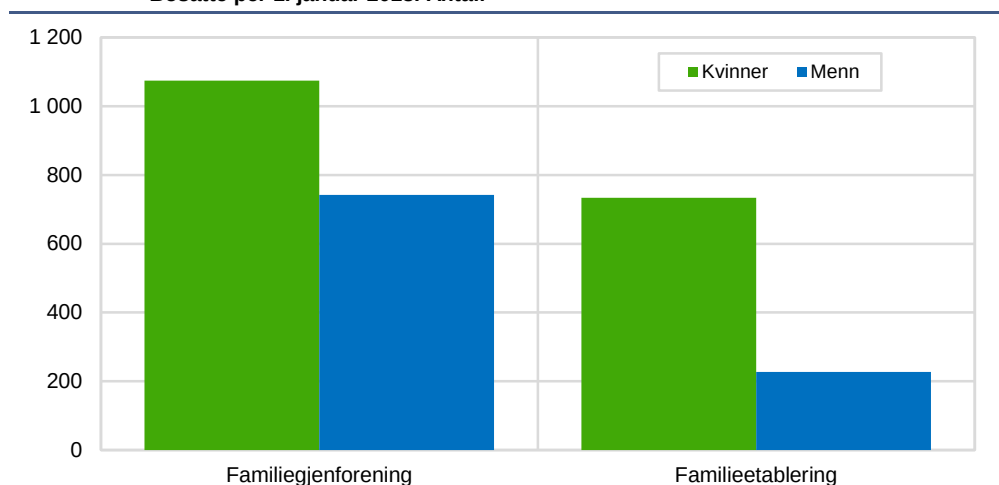
Landbakgrunn	I alt	Gjenforening og medfølgende	Familieetablering			
			I alt	Herboende er innvandrere eller norskfødt med innvandrereforeldre	Herboende tilhører den øvrige befolkningen	Herboende uoppgitt
I alt	2 777	1 816	961	450	506	5
Irak	631	540	91	89	:	:
Somalia	308	288	20	20	-	-
Polen	255	219	36	19	17	-
Thailand	170	67	103	:	102	:
Kosovo	100	38	62	57	5	-
Filippinene	96	29	67	:	64	:
Litauen	79	69	10	:	6	:
Russland	76	42	34	3	31	-
Iran	54	26	28	25	:	:
Afghanistan	54	44	10	10	-	-
Marokko	53	19	34	18	16	-
Bosnia-Hercegovina ...	49	14	35	34	:	:
Tyskland	48	38	10	:	8	:
Tyrkia	48	12	36	18	17	1
Pakistan	44	18	26	26	-	-
Syria	40	23	17	17	-	-

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Flest fra Thailand har kommet på grunn av familieetablering

53 prosent av de 960 familieetablerte innvanderne i Fredrikstad hadde en referanseperson uten innvandrerbakgrunn. Resten, 47 prosent av referansepersonene, hadde innvandrerbakgrunn. Andelen varierer mellom de ulike nasjonalitetsgruppene (se tabell 2.6). Den største innvandrergruppen som har kommet gjennom familieetablering, er personer med bakgrunn fra Thailand, om lag 100 personer. Dette er stort sett kvinner med bakgrunn fra Thailand som har kommet som ektefelle til norskfødte menn uten innvandrerbakgrunn. Ektefeller med bakgrunn fra Irak har vært den nest største gruppen familieetablerte i Fredrikstad, med 90 personer. Det var langt flere irakiske kvinner enn menn i denne gruppen.

Blant familiegjenforente var det flest med bakgrunn fra Irak, Somalia og Polen. Seks av ti familiegjenforente i Fredrikstad kommune var kvinner, som understreker en generell tendens i migrasjonen der den mannlige "pioneren" (flyktning eller arbeidsinnvandrere) kommer først, etterfulgt av sin familie. Blant familieetablerte var andelen kvinner enda større, 76 prosent (figur 2.6).

Figur 2.6. Familieinnvandrere etter familieforeningstype og kjønn. Fredrikstad kommune. Bosatte per 1. januar 2013. Antall

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

2.2.3. Valgdeltakelse ved kommunevalget 2011

Vi skal her se på personer med innvandrerbakgrunn og deres valgdeltakelse i Fredrikstad kommune ved kommunevalget 2011, sett i forhold til hvor de kommer fra og hvor lenge de har bodd i Norge. Vi kan se bare på innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre under ett. Vi refererer til disse som personer med innvandrerbakgrunn og hvis ikke annet er spesifisert så forholder vi oss her til personer med norsk statsborgerskap. Tallene for valgdeltakelse er basert på en manntallsundersøkelse utført av SSB (Henriksen, 2012).

Høy valgdeltakelse blant personer med innvandrerbakgrunn

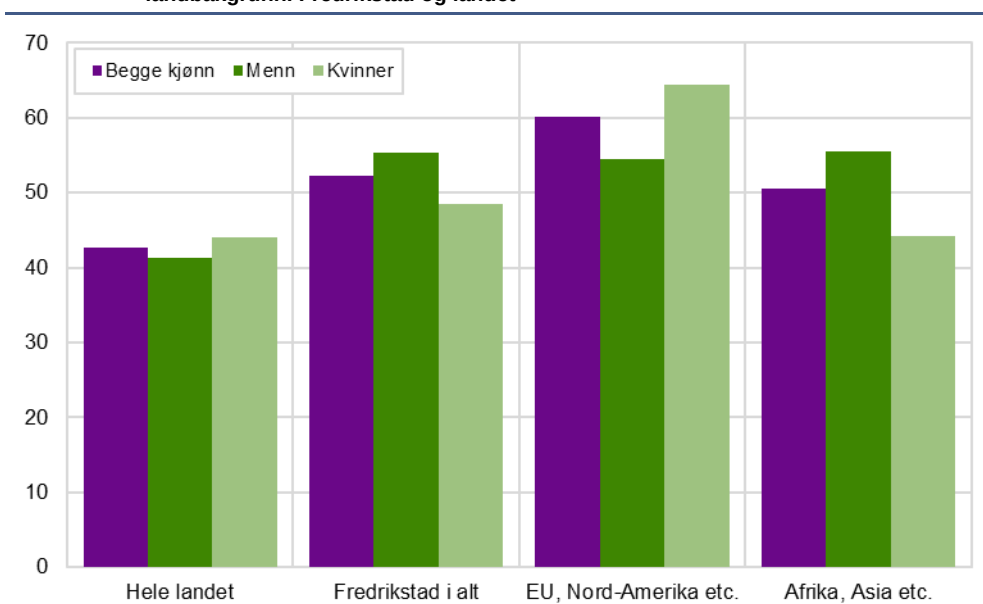
Den totale valgdeltakelsen i Fredrikstad var på 61,8 prosent ved kommunestyre- og fylkestingsvalget i 2011. Dette er 2,4 prosentpoeng lavere enn landsgjennomsnittet og et knapt prosentpoeng høyere enn gjennomsnittet for Østfold fylke.

Ved lokalvalget i 2011 stemte 43 prosent av personer med innvandrerbakgrunn og norsk statsborgerskap på landsnivå. I Fredrikstad var valgdeltakelsen på 52 prosent, nesten 10 prosentpoeng over landsgjennomsnittet. Dette er illustrert i figuren nedenfor.

Flest menn brukte stemmeretten

Personer med innvandrerbakgrunn i Fredrikstad hadde høyere valgdeltakelse både for kvinner og menn enn landsgjennomsnittet i samme gruppe. Ved valget i 2011 var det, i motsetning til landet samlet, flere menn enn kvinner som avla stemme. På landsnivå var det 3 prosentpoeng flere kvinner enn menn som deltok, i Fredrikstad var det 7 prosentpoeng flere menn enn kvinner.

Figur 2.7. Stemmegiving ved kommunestyre- og fylkestingsvalget 2011 for innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre med norsk statsborgerskap, etter kjønn og landbakgrunn. Fredrikstad og landet

Kilde: Valgstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

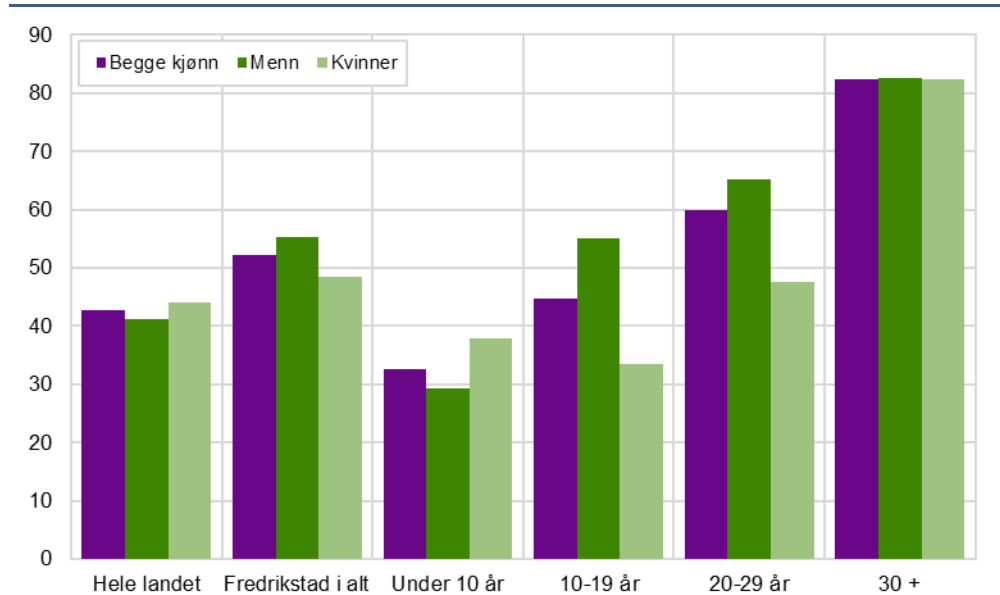
Valgdeltakelsen blant personer med innvandrerbakgrunn fra Afrika, Asia etc. i Fredrikstad var med 50,5 prosent mer enn 10 prosentpoeng høyere enn valgdeltakelsen i samme gruppe på landsnivå. Det er særlig mennene som trekker opp valgdeltakelsen i denne gruppen. Personer med innvandrerbakgrunn fra EU/EØS etc. ligger på samme nivå som for landet totalt, men med en litt sterkere deltakelse blant kvinner.

Valgdeltakelsen øker ved botid

I Fredrikstad økte valgdeltakelsen blant personer med innvandrerbakgrunn ved økt botid. Vi så samme utvikling for landet totalt, selv om personer med 10 til 19 års botid hadde lavest valgdeltakelse på landsnivå.

Både i Fredrikstad og på landsnivå var valgdeltakelsen størst blant personer med innvandrerbakgrunn som hadde bodd i landet i mer enn 30 år. I Fredrikstad var valgdeltakelsen i denne gruppen hele 82 prosent, noe som er 24 prosentpoeng høyere enn for landet som helhet.

Figur 2.8. Stemmegiving ved kommunestyre- og fylkestingsvalget 2011 for innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre med norsk statsborgerskap, etter kjønn og botid. Fredrikstad og landet

Kilde: Valgstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Personer med innvandrerbakgrunn er underrepresentert i bystyret

Fredrikstad har fire innvalgte bystyrerepresentanter med innvandrerbakgrunn, uansett statsborgerskap, som utgjør 8 prosent av det totale bystyret. Det er store forskjeller på hvor mange og i hvilke kommune-/bystyrer personer med innvandrerbakgrunn er representert. Dette henger i stor grad sammen med bosettingsmønsteret. I de kommunene som har høy andel med innvandrerbakgrunn vil det også ofte være høy andel i kommune-/bystyrene. Sett i forhold til at 12 prosent av Fredrikstads innbyggere hadde innvandrerbakgrunn i 2011, uavhengig av statsborgerskap, er disse underrepresentert i bystyret etter valget i 2011.

2.3. Bruk av barnehage og kontantstøtte

- 64 prosent av alle minoritetsspråklige barn i alderen 1-5 år i Fredrikstad går i barnehage, mens andelen for hele landet er 75 prosent. Av de 13 kommunene vi har sett nærmere på har Fredrikstad den laveste andelen av minoritetsspråklige barn i barnehage.
- Fredrikstad er kommunen i utvalget vårt med høyest andel av 1- og 2-åringer med bakgrunn fra Afrika, Asia etc. som bruker kontantstøtte.

2.3.1. Barnehage

Opplysninger om minoritetsspråklige barn i barnehage samles inn summarisk per barnehage og vi har derfor ikke mulighet til å koble opplysningene med andre data, som f.eks barnets eller foreldrenes landbakgrunn. Barnehagene rapporterer antall barn i barnehage som har et annet morsmål enn norsk, samisk, svensk, dansk og engelsk. I denne sammenheng oppgis kun barn hvor begge foreldrene har et annet morsmål enn norsk, samisk, svensk, dansk og engelsk. Det vil si at definisjonen på minoritetsspråklige barn i barnehage ikke tilsvarer SSBs innvanderdefinisjon som blir benyttet i andre sammenhenger. Andel minoritetsspråklige barn i barnehage beregnes ved å se disse barna i forhold til antall barn med innvandringsbakgrunn, eksklusive barn med landbakgrunn fra Danmark, Sverige, Irland, Storbritannia, USA, Australia og New Zealand.

Dekningsgrader blir beregnet for aldersgruppen 1-5 år da det er dette som regnes som hovedmålgruppen. Ved beregning av dekningsgraden (andel barn i barnehage i forhold til tilsvarende folkemengde), kan det forekomme at en kommune eller bydel i Oslo har barn i barnehage som er bosatt i en annen kommune eller bydel og dekningsgraden blir påvirket av dette.

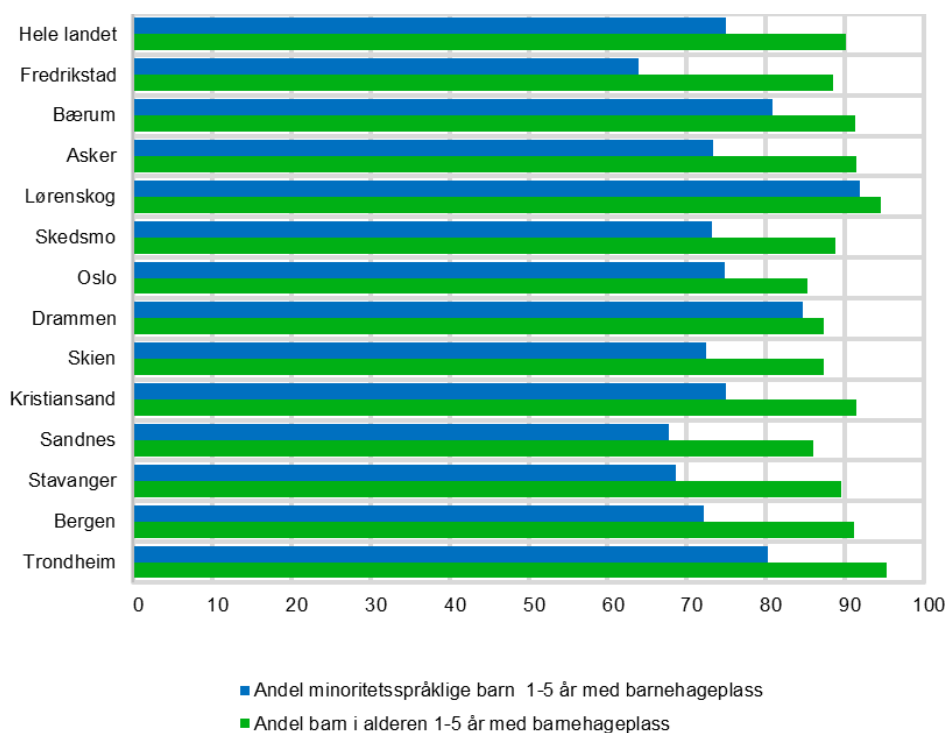
Minoritetsspråklige barn har lavere deltaking i barnehage enn andre, se figur 2.9. Forskjellen varierer fra 3 prosentpoeng i Drammen og Lørenskog til 25 prosentpoeng i Fredrikstad. Dekningen blant minoritetsspråklige barn i alderen 1-5 år er lavest i Fredrikstad og høyest i Lørenskog med henholdsvis 64 og 92 prosent. Dekningsgraden blant alle barn i alderen 1-5 år i barnehage i den enkelte kommune ligger mellom 85 og 95 prosent, mens dekningsgraden for hele landet er 90 prosent. Lavest er dekningsgraden i Oslo med 85 prosent, mens dekningsgraden her høyest i Lørenskog og Trondheim med 95 prosent.

Få minoritetsspråklige barn i barnehage i Fredrikstad

I 2012 var 75 prosent av minoritetsspråklige barn i alderen 1-5 år i barnehage i Norge. Tilsvarende var det 64 prosent minoritetsspråklige barn i samme aldersgruppe som var i barnehage i Fredrikstad (se figur 2.9). Av alle barn i alderen 1-5 år som har barnehageplass i Fredrikstad, utgjør minoritetsspråklige barn 13 prosent.

Av de 13 kommunene med flest personer med innvandrerbakgrunn i Norge, er det i Fredrikstad vi finner den største differansen i andelen i barnehage mellom barn av språklige og kulturelle minoriteter og befolkningen i alt. Fredrikstad har også den laveste andelen barn av språklige og kulturelle minoriteter i barnehage.

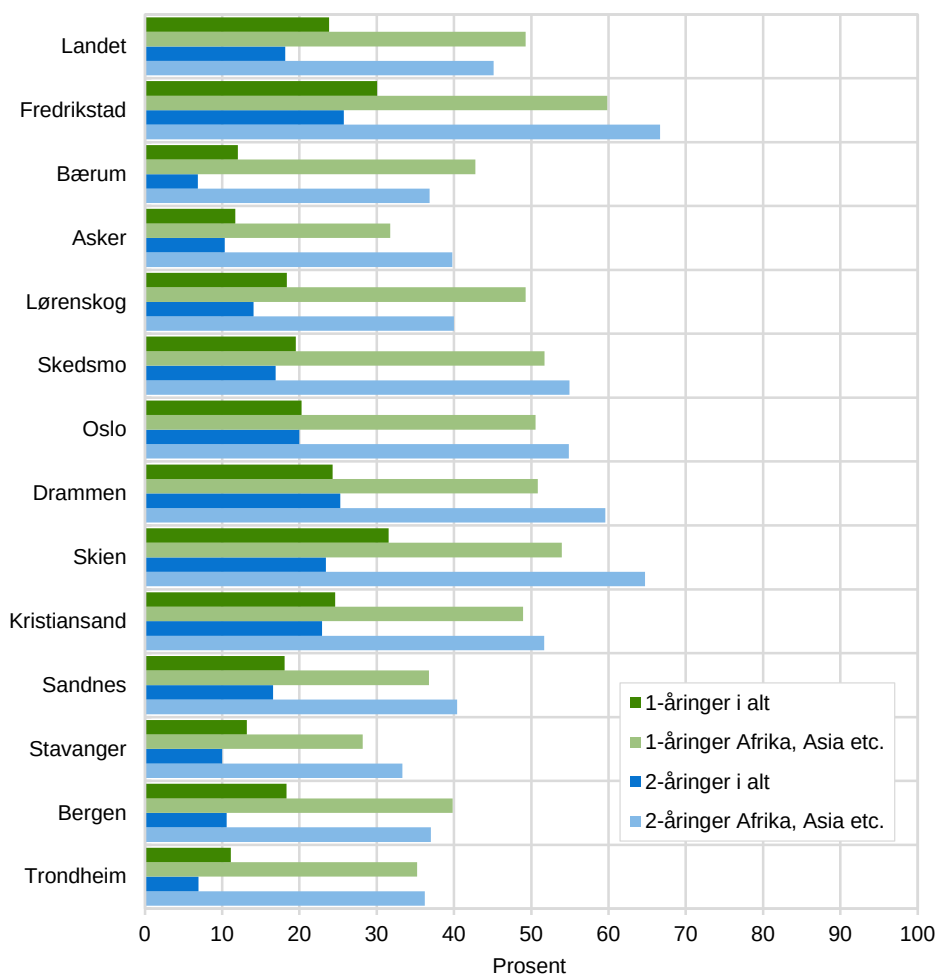
Figur 2.9. Andel barn med barnehageplass i alt og andel minoritetsspråklige barn¹ med barnehageplass. Utvalgte kommuner. 2012

¹ Minoritetsspråklige barn i barnehage er kun barn hvor begge foreldrene har et annet morsmål enn norsk, samisk, svensk, dansk og engelsk.
Kilde: Barnehagestatistikk, Statistisk sentralbyrå.

2.3.2. Kontantstøtte

Figur 2.10. Andel barn 1 og 2 år som bruker kontantstøtte etter innvandrerbakgrunn, innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. Utvalgte kommuner, 1.9.2011

Kilde: NAV og Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Bruken av kontantstøtte har avtatt markert de siste årene, parallelt med utbygging av barnehageplasser. Mens over 60 prosent av alle 1- og 2-åringene brukte kontantstøtte i 2004, var andelen nede i vel 20 prosent i 2011.

Barn med bakgrunn fra Afrika, Asia etc. har hatt stor nedgang i bruken av kontantstøtte, fra opp mot 80 prosent i 2004 til 47 prosent i 2011. I den øvrige befolkningen har imidlertid bruken av kontantstøtte gått mye mer ned, slik at forskjellene mellom de med innvandrerbakgrunn fra Afrika, Asia etc. og befolkningen som helhet har økt (se Egge-Hoveid 2012).

Høyt forbruk av kontantstøtte

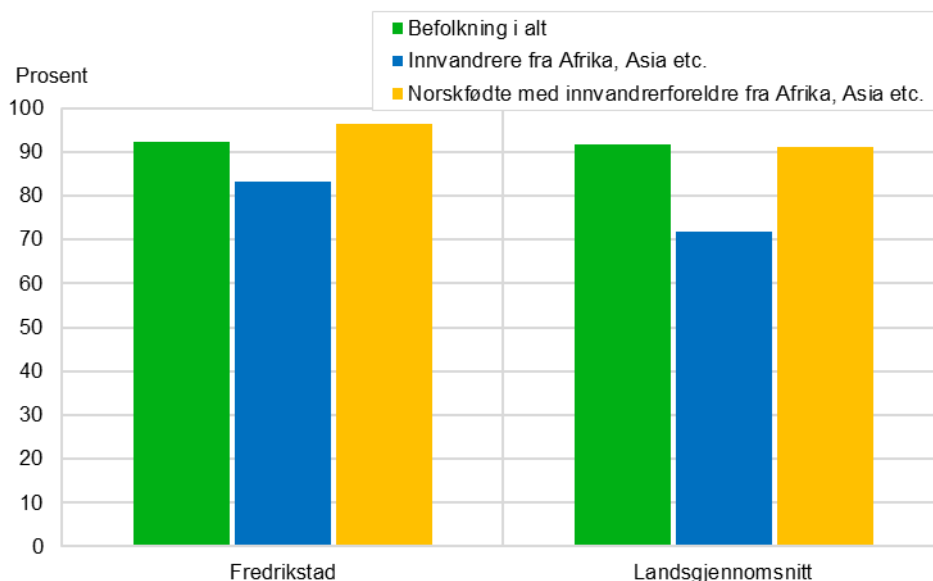
Fredrikstad ligger aller høyest av kommunene i utvalget vårt i andel innvandrerbarn og barn født av innvandrerforeldre med bakgrunn fra Afrika, Asia etc. som bruker kontantstøtte. For 1-åringene 60 prosent mot 30 prosent i befolkningen i Fredrikstad som helhet, og for 2-åringene 67 prosent mot 26 prosent. Fredrikstad skiller seg fra mange av de andre kommunene i utvalget ved at det er betraktelig flere 1-åringene enn 2-åringene med bakgrunn fra Afrika, Asia etc. som bruker kontantstøtte.

2.4. Utdanning

- Fredrikstad ligger over landsgjennomsnittet i andel innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i alderen 16-18 år som deltar i videregående utdanning. Som i landet ellers er deltagelsen lavest blant dem med bakgrunn fra Afrika, Asia etc. Utviklingen siden 2006 for denne gruppen har imidlertid vært mer positiv i Fredrikstad enn i landet som helhet.
- Andelen som ikke har oppnådd studie- eller yrkeskompetanse fem år etter påbegynt videregående skole er høyest for gutter innvandret fra Afrika, Asia etc., med 58 prosent. Jentene i samme gruppe ligger bedre an, med 44 prosent. Landsgjennomsnittet for de to gruppene er henholdsvis 59 prosent og 41 prosent.
- Fredrikstad ligger under landsgjennomsnittet i andel med høyere utdanning for alle grupper, både befolkningen som helhet, og alle gruppene av innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. Innvandrere fra Afrika, Asia etc. ligger lavest og er lengst under landsgjennomsnittet.
- Fredrikstad er under landsgjennomsnittet i andel av befolkningen i alderen 19-24 år som deltar i høyere utdanning. Innvandrere fra Afrika, Asia etc. er langt under snittet for kommunen, men på høyde med landsgjennomsnittet for gruppen. Norskfødte med innvandrerforeldre fra Afrika, Asia etc. er den mest aktive gruppen i Fredrikstad når det gjelder å delta i høyere utdanning.

2.4.1. Deltakelse i videregående utdanning

Figur 2.11. Deltakelse i videregående utdanning blant alle bosatte, samt innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Afrika, Asia etc. 16-18 år. Landet og Fredrikstad. 1. oktober 2012

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Mange innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre deltar i videregående utdanning

Andelen innvandrere fra Afrika, Asia etc. i videregående utdanning er lavere enn for hele befolkningen, mens andelen av norskfødte med foreldre fra Afrika, Asia etc. i videregående utdanning er større enn for hele befolkning. 83 prosent av innvandrere fra Afrika, Asia etc. i alderen 16-18 år bosatt i Fredrikstad deltar i videregående utdanning. For hele landet er andelen under utdanning bare 71 prosent i denne gruppen. Blant norskfødte med foreldre fra Afrika, Asia etc. er andelen 96 prosent, noe som er høyere enn for alle i kommunen i denne aldersgruppen (92 prosent).

Som i 2006 er andelen av både innvandrere og norskfødte med bakgrunn fra Afrika, Asia etc. i alderen 16-18 år som deltar i videregående utdanning høyere i

Fredrikstad enn landsgjennomsnittet. Det har vært en generell økning for alle grupper siden 2006. Fredrikstad skiller seg imidlertid ut i positiv retning ved at økningen fra 2006 til 2012 har vært høyere både for innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre enn økningen i landsgjennomsnittet for de to gruppene.

2.4.2. Gjennomstrømming i videregående utdanning

Tabell 2.8. Hele befolkningen og innvandrere, som startet i grunnkurs for første gang høsten 2005, 2006 og 2007, etter status for oppnådd nivå i videregående opplæring etter fem år, kjønn og landbakgrunn. Fredrikstad. Antall og prosent

	I alt antall	I alt prosent	Fullført med studie- eller yrkes- kompetanse			Ikke oppnådd studie- eller yrkeskompetanse			
			I alt	Fullført på normert tid	Fullført på mer enn normert tid	I alt	Fortsatt i videre- gående opplæring	Gjennom- ført, ikke bestått	Sluttet underveis
Kommunen i alt	2 767	100	66	54	12	34	5	9	20
Menn	1 396	100	60	44	17	40	6	10	24
Kvinner	1 371	100	73	65	8	27	4	7	16
Innvandrere fra									
Afrika, Asia etc	211	100	49	36	14	51	9	11	31
Menn	103	100	42	25	17	58	12	11	36
Kvinner	108	100	56	45	11	44	6	12	26

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Høyt frafall i videregående utdanning i Fredrikstad

Frafallet i videregående utdanning i Fredrikstad er høyt blant innvandrere fra Afrika, Asia etc. Kun 36 prosent av dem som startet på grunnkurs for første gang i 2005, 2006 eller 2007, fullførte videregående utdanning på normert tid. 14 prosent fullførte på mer enn normert tid og over halvparten (51 prosent) hadde ikke oppnådd studie- eller yrkeskompetanse. Blant alle elever samlet, fullførte 54 prosent på normert tid, mens det var 34 prosent som ikke hadde oppnådd studie- eller yrkeskompetanse fem år etter at de startet sin videregående utdanning.

Det er særlig guttene fra Afrika, Asia etc. som faller igjennom. Kun 25 prosent av dem hadde fullført på normert tid og 17 prosent på mer en normert tid. Hele 59 prosent hadde ikke studie- eller yrkeskompetanse etter fem år. Jentene i samme gruppe gjorde det betydelig bedre, de var på nivå med gjennomsnittet for alle gutter i andel som fullførte på normert tid, 45 prosent. 38 prosent av jentene sto igjen uten studie- eller yrkeskompetanse.

Det var kun 20 innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. som begynte på videregående utdanning i løpet av 2005, 2006 og 2007. 16 av dem fullførte på normert tid. Antall norskfødte med innvandrerforeldre var så få at disse er utelatt fra tabellen.

I Fredrikstad er altså frafallet i denne gruppen som landsgjennomsnittet blant guttene, men jentene kommer noe bedre ut enn landsgjennomsnittet.

2.4.3. Utdanningsnivå

Tabell 2.9. Personer 25-54 år og over, etter andel med høyere utdanning, innvandringskategori og kjønn. Landet og Fredrikstad. 1. oktober 2012

	Hele befolkningen		Innvandrere				Norskfødte med innvandrerforeldre			
			EU, Nord-Amerika etc.		Afrika, Asia etc.		EU, Nord-Amerika etc.		Afrika, Asia, etc	
	Populasjon	Andel med høyere utdanning	Populasjon	Andel med høyere utdanning	Populasjon	Andel med høyere utdanning	Populasjon	Andel med høyere utdanning	Populasjon	Andel med høyere utdanning
Hele landet										
I alt	2 070 000	40	184 000	50	205 000	29	2 800	46	8 670	39
Menn	1 063 000	34	114 000	42	94 000	29	1 440	41	4 470	34
Kvinner	1 006 000	47	71 000	61	111 000	30	1 360	51	4 200	44
Fredrikstad										
I alt	30 500	35	2 240	48	3 230	25	51	43	59	47
Menn	15 410	30	1 440	38	1 480	26	30	30	33	36
Kvinner	15 090	41	800	60	1 740	24	21	62	26	62

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Lav andel med høyere utdanning i Fredrikstad

Fredrikstad ligger under landsgjennomsnittet i andel som har høyere utdanning for alle grupper, unntatt norskfødte med innvandrerforeldre fra Afrika, Asia etc.

Som for landet som helhet er det en høyere andel blant innvandrerne fra EU, Nord-Amerika etc. i Fredrikstad som har høyere utdanning sammenliknet med den øvrige befolkningen. Innvandrerne fra Afrika, Asia etc. ligger under den øvrige befolkningen. At innvandrere fra Afrika, Asia etc. ligger såpass langt under landsgjennomsnittet for gruppen, har sannsynligvis sammenheng med landbakgrunn. Irak og Somalia er de to største gruppene med bakgrunn fra Afrika, Asia etc. i Fredrikstad, og på landsbasis er det få irakere og enda færre somaliere som har høyere utdanning.

2.4.4. Deltakelse i høyere utdanning

Tabell 2.10. Antall bosatte personer 19-24 år, etter deltakelse i høyere utdanning, innvandringskategori og kjønn. Landet og Fredrikstad. 1. oktober 2012

	Hele befolkningen		Innvandrere				Norskfødte med innvandrerforeldre			
			EU, Nord-Amerika etc.		Afrika, Asia etc.		EU, Nord-Amerika etc.		Afrika, Asia etc.	
	Antall	Andel i høyere utdanning	Antall	Andel i høyere utdanning	Antall	Andel i høyere utdanning	Antall	Andel i høyere utdanning	Antall	Andel i høyere utdanning
Hele landet ..										
I alt	403 000	32	19 600	10	28 400	19	990	42	11 000	38
Menn	206 000	26	9 900	8	14 000	16	510	39	5 600	32
Kvinner	196 000	39	9 700	13	14 500	22	480	44	5 400	44
Fredrikstad										
I alt	5 900	28	210	9	700	19	9	67	83	40
Menn	3 100	22	120	4	350	16	.	.	47	40
Kvinner	2 800	34	90	14	350	23	.	.	36	39

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Mange norskfødte med innvandrerforeldre deltar i høyere utdanning

I landet som helhet og i alle grupper blant dem med innvandrerbakgrunn er det en betydelig større andel kvinner enn menn i alderen 19-24 år som deltar i høyere utdanning. Fredrikstad skiller seg ikke mye fra mønsteret for landet som helhet. Spesielt blant innvandrere med bakgrunn fra EU, Nord-Amerika etc. er det få som deltar i høyere utdanning, aller færrest menn. De aller fleste i denne gruppen kommer for å jobbe, og har sannsynligvis jobb ved ankomst. Innvandrerne fra Afrika, Asia etc. er mer aktive på dette feltet, men også de ligger betydelig under nivået for landets samlede befolkningen i alderen 19-24 år.

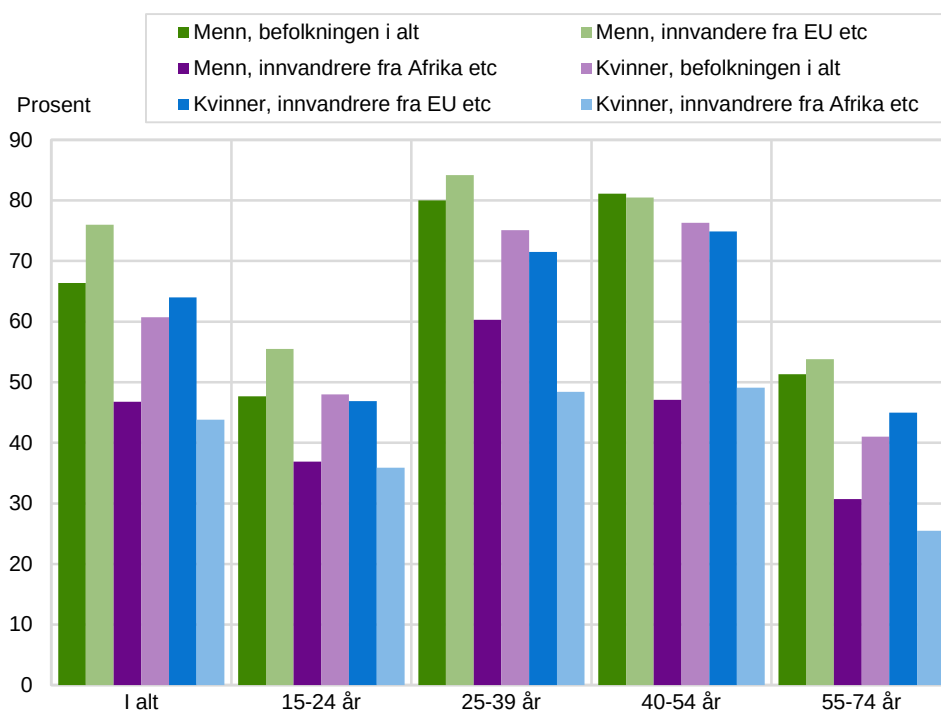
Norskfødte med innvandrereforeldre er generelt langt mer tilbøyelige til å delta i høyere utdanning enn jamgamle innvandrere. De deltar også i større grad enn den øvrige befolkningen.. Det er så få norskfødte med innvandrereforeldre fra EU, Nord-Amerika etc. i Fredrikstad at det ikke gir mening å tolke disse tallene. Det er ikke svært mange norskfødte med innvandrereforeldre fra Afrika, Asia etc., vel 80 stykker, men mange nok til at mønsteret er verdt å legge merke til. Fire av ti, både kvinner og menn deltar i høyere utdanning.

2.5. Arbeid

- I forhold til landet som helhet er sysselsettingsnivået lavt i Fredrikstad, både for befolkningen som helhet og for innvandrere. Unntatt for mannlige innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc.
- Det er sju ganger så sannsynlig at en innvandrere fra Afrika, Asia etc. skal være arbeidsledig eller på tiltak som at en person i den øvrige befolkningen skal være det.
- Innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. er mest overrepresentert i næringen rengjøringsvirksomhet, mens de fra Afrika, Asia etc. er mest overrepresentert i overnattingsvirksomhet.
- Andelen selvstendig næringsdrivende er noe lavere blant innvandrere fra Afrika, Asia etc. enn i Fredrikstads samlede befolkning.

2.5.1. Sysselsettingsnivå

Figur 2.12. Sysselsatte i Fredrikstad, etter alder og landbakgrunn. Personer 15-74 år. 4.kvartal 2012. Prosent

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 2.11. Sysselsetting etter alder og innvandrerbakgrunn. Personer 15-74 år. 4. kvartal 2012. Landet. Prosent

Landet	I alt	15-24 år	25-39 år	40-54 år	55-74 år
Menn, befolkningen i alt	72	51	84	85	58
Menn, innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc.	76	54	81	81	60
Menn, innvandrere fra Afrika, Asia etc.	58	38	68	63	38
Kvinner, befolkningen i alt	66	51	78	82	47
Kvinner, innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. ...	68	51	73	78	50
Kvinner, innvandrere fra Afrika, Asia etc.	50	34	53	58	33

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Innvandrere fra Afrika, Asia etc. har lavere sysselsetting enn i landet ellers

I landet som helhet er 69 prosent av innbyggerne mellom 15 og 74 år sysselsatt, 72 prosent av mennene og 66 prosent av kvinnene. I Fredrikstad er tilsvarende tall, 64 prosent i alt, 66 prosent av mennene og 61 prosent av kvinnene. Som i landet ellers er sysselsettingsandelen høyere enn snittet for innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. (71 prosent) og lavere for dem fra Afrika, Asia etc. (45 prosent). Totaltallene er imidlertid farget av alderssammensetningen i de enkelte gruppene. Mange av innvandrerne fra Afrika, Asia etc. er i alderen 15-24 år, en alder da mange ikke arbeider fordi de går på skole eller studerer. En sammenligning av befolkningen i den mest yrkesaktive alderen, 25-54 år, gir et bedre bilde.

85 prosent av landets menn og 80 prosent av kvinnene er i arbeid i denne aldersgruppen. I Fredrikstad er 81 prosent av mennene og 76 prosent av kvinnene i arbeid, som er 4 prosentpoeng under landsnivået for begge kjønn. Av innvandrerne fra EU, Nord-Amerika etc. i hele landet er 81 prosent av mennene og 75 prosent av kvinnene i arbeid. I Fredrikstad er andelen høyere, 83 prosent av mennene og 80 prosent av kvinnene er sysselsatt. Av innvandrerne fra Afrika, Asia etc. i hele landet er 66 prosent av mennene og 55 av kvinnene i arbeid. I Fredrikstad er andelen lavere, 54 prosent av mennene og 49 prosent av kvinnene.

Vekst i sysselsetting for innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. siden 2006

Sysselsettingsnivået har ikke endret seg mye siden 2006 for folk i Fredrikstad generelt eller for innvandrere fra Afrika, Asia etc. For innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. har det imidlertid skjedd store endringer. I 2006 var kun 63 prosent sysselsatt, som var *under snittet* for hele befolkningen. Mens andelen i 2012 var 71 prosent, altså langt *over snittet* på 64 prosent.

Dagens innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. er av en annen kategori enn tilsvarende gruppe i 2006, det er nå flere som har kommet til Fredrikstad primært for å arbeide enn det var tidligere. De arbeidsomme polakkene hadde også skiftet kategori, fra "ikke-vestlig" i 2006 til "EU, Nord-Amerika etc." i 2012.

Små tall for sysselsatte norskfødte med innvandrerforeldre

Det var 177 norskfødte med innvandrerforeldre som hadde arbeid i 2012, 57 med bakgrunn fra EU, Nord-Amerika etc. og 120 fra Afrika, Asia etc., som var 71 prosent av etterkommerne fra EU, Nord-Amerika etc. og 42 prosent av dem fra Afrika, Asia etc. Med unntak av de yngste, der mange norskfødte med innvandrerforeldre er i utdanning, er sysselsettingsgraden høyere for norskfødte med innvandrerforeldre enn for innvandrere. De norskfødte synes altså å gjøre det bedre på arbeidsmarkedet enn innvandrerne. Det er imidlertid så få av dem, at tallene ikke gir grunnlag for bastante konklusjoner.

2.5.2. Arbeidsledige

Tabell 2.12. Registrerte arbeidsledige og personer på arbeidsmarkedstiltak (bruttoledige), alle bosatte og innvandrere etter landbakgrunn, personer i alderen 20-66 år. 4.kvartal 2012. Antall og i prosent av befolkningen 20-66 år i hver gruppe. Landet og Fredrikstad

	Antall					Prosent				
	Alle bosatte	Befolkning ekskl. innvandrere og norsk-fødte med innvandrer-foreldre	Innvandrere			Alle bosatte	Befolkning ekskl. innvandrere og norsk-fødte med innvandrer-foreldre	Innvandrere		
			I alt	Fra EU, Nord-Amerika etc.	Fra Afrika, Asia etc.			I alt	Fra EU, Nord-Amerika, etc	Fra Afrika, Asia, etc
Hele landet	75 000	44 900	29 100	9 800	19 300	2,4	1,5	5,9	4,2	7,5
Menn	41 200	26 200	14 500	5 600	8 800	2,6	1,8	5,6	4,0	7,4
Kvinner	33 900	18 800	14 700	4 200	10 500	2,2	1,3	6,4	4,5	7,6
Fredrikstad	1 640	870	760	180	580	3,5	2,0	10,6	6,2	13,5
Menn	890	500	390	110	280	3,8	2,3	10,3	6,2	14,0
Kvinner	740	380	360	70	300	3,2	1,6	10,9	6,1	13,1

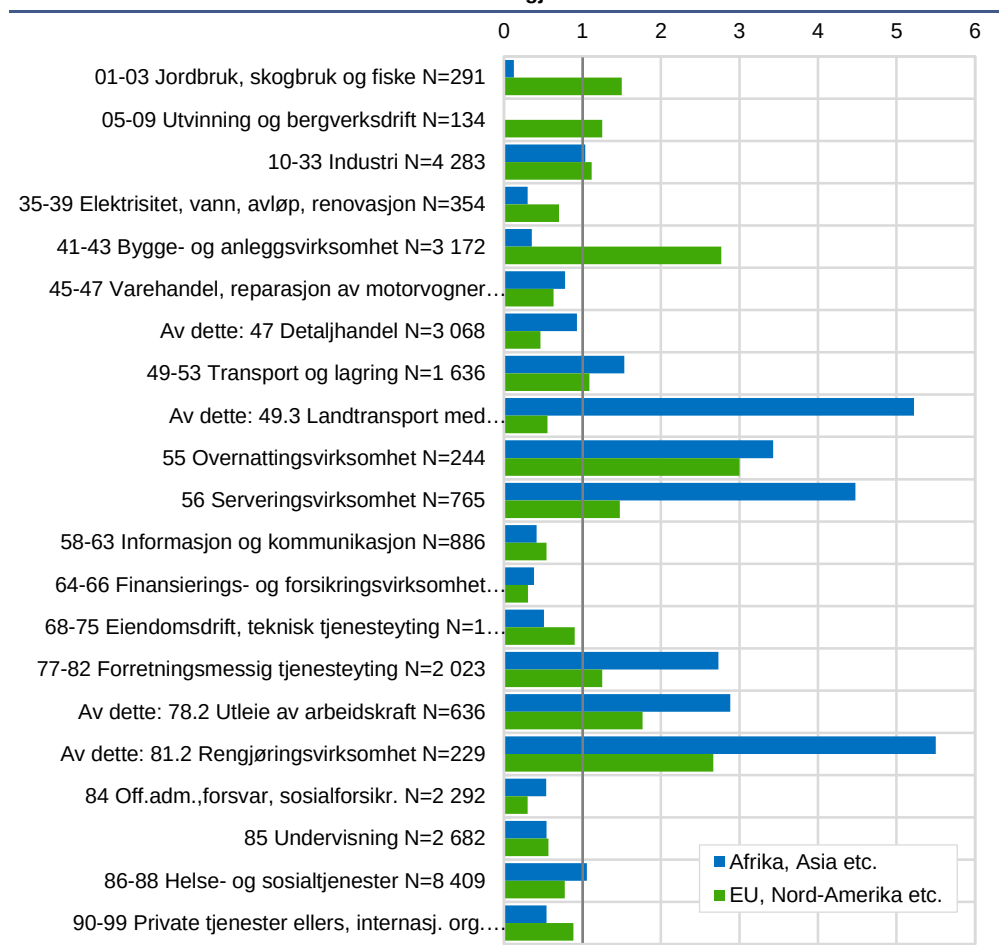
Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Nesten halvparten av alle arbeidsledige er innvandrere

Bruttoledigheten, dvs. andelen registrerte ledige og deltakere på tiltak, er høyere blant innvandrere enn i den øvrige befolkningen i Fredrikstad. Aller høyest er den for innvandrere fra Afrika, Asia etc., med 13,5 prosent, mot 6,2 prosent for innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. og kun 2 prosent for den øvrige befolkningen. Mens innvandrerne utgjør 15 prosent av befolkningen i alderen 20-66 år i Fredrikstad, er 46 prosent av personene som er arbeidsledige eller på tiltak innvandrere.

2.5.3. Næringer

Figur 2.13. Relativ næringsfordeling blant sysselsatte innvandrere etter landbakgrunn, Fredrikstad 4. kvartal 2012. Verdi 1 = gjennomsnittet for kommunen

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 2.13 viser forholdet mellom andel i den enkelte næring blant innvandrere fra henholdsvis Afrika, Asia etc. og EU, Nord-Amerika etc., og alle sysselsatte i kommunen samlet. Verdiene i figuren er andelen innen de respektive gruppene som er sysselsatt i den enkelte næringen dividert på andelen sysselsatte i befolkningen i alt i næringen.

Siden innvandrerne er overrepresentert i noen næringer er de tilsvarende *underrepresentert* i andre. I fjerde kvartal 2012 var det registrert 36 440 sysselsatte i Fredrikstad, av disse var 2 260 innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. og 2 210 innvandrere fra Afrika, Asia etc. De yrkesaktive norskfødte med innvandrer var så få at de ikke er tatt med.

Flest fra Afrika, Asia etc. er sysselsatt i helse- og sosialtjenester, mest overrepresentert i overnattingsvirksomhet

Næringene som innvandrerne med bakgrunn fra Afrika, Asia etc. er overrepresentert i er forholdsvis små. Landtransport av passasjerer omfatter buss- og taxitransport, og ikke kun sjåfører, men også administrasjon. I denne næringen er 33 prosent av de sysselsatte innvandrere fra Afrika, Asia etc. I rengjøringsvirksomhet er andelen 31 prosent, i serveringsvirksomhet 27 prosent og i overnattingsvirksomhet 21 prosent.

Om man ser på antall sysselsatte blir bildet et annet. Da er det Helse- og sosialtjenester som sysselsetter flest i alt, og flest innvandrere fra Afrika, Asia etc., med 538, mot kun 104 innenfor landtransport av passasjerer.

Flest fra EU, Nord-Amerika etc. er sysselsatt i bygge- og anleggsvirksomhet, mest overrepresentert i rengjøring

Innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. skiller seg ikke like mye fra de øvrige sysselsatte i kommunen som dem fra Afrika, Asia etc. Likevel er de også konsentrert i to av de samme næringene, overnattingsvirksomhet og rengjøringsvirksomhet. Om vi ikke bare ser på andel, men også antall sysselsatte, er det imidlertid i bygge- og anleggsvirksomhet vi finner aller flest fra EU, Nord-Amerika etc.

2.5.4. Selvstendig næringsdrivende

Tabell 2.13. Personer som er selvstendig næringsdrivende etter kjønn og landbakgrunn. Innvandrere og bosatte i alt. Antall og i prosent av personer 15-74 år i hver gruppe. Fredrikstad og hele landet. 4. kvartal 2012

	Alle bosatte	Inn- vandrere i alt	Inn- vandrere fra EU, Nord- Amerika etc.	Inn- vandrere fra Afrika, Asia etc.	Alle bosatte	Inn- vandrere i alt	Inn- vandrere fra EU, Nord- Amerika etc.	Inn- vandrere fra Afrika, Asia etc.
	Antall				Prosent			
Hele landet	160 000	17 500	9 500	8 000	4.3	3.3	3.8	2.8
Menn	114 000	11 700	6 300	5 400	5.9	4.2	4.2	4.1
Kvinner	46 000	5 800	3 200	2 600	2.5	2.3	3.2	1.7
Fredrikstad	2 110	280	130	150	3.7	3.5	4.2	3.1
Menn	1 400	190	90	90	4.9	4.3	4.7	4.0
Kvinner	720	100	40	60	2.5	2.6	3.3	2.2

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Flere selvstendig næringsdrivende innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. Alt i alt var det 280 innvandrere som var selvstendig næringsdrivende i Fredrikstad 4.kvartal 2012, 130 av dem fra EU, Nord-Amerika etc. og 150 fra Afrika, Asia etc. Relativt sett var det likevel flere selvstendig næringsdrivende innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. enn fra Afrika, Asia etc. Andelen selvstendig næringsdrivende i Fredrikstad er noe lavere enn i landet som helhet. Av innvandrerne i Fredrikstad er det imidlertid en større andel som er selvstendig næringsdrivende enn blant innvandrerne i landet som helhet. Dette gjelder alle grupper unntatt menn innvandret fra Afrika, Asia etc. Forskjellene fra landsgjennomsnittet er likevel ikke store, størst er den for kvinner innvandret fra Afrika, Asia etc.

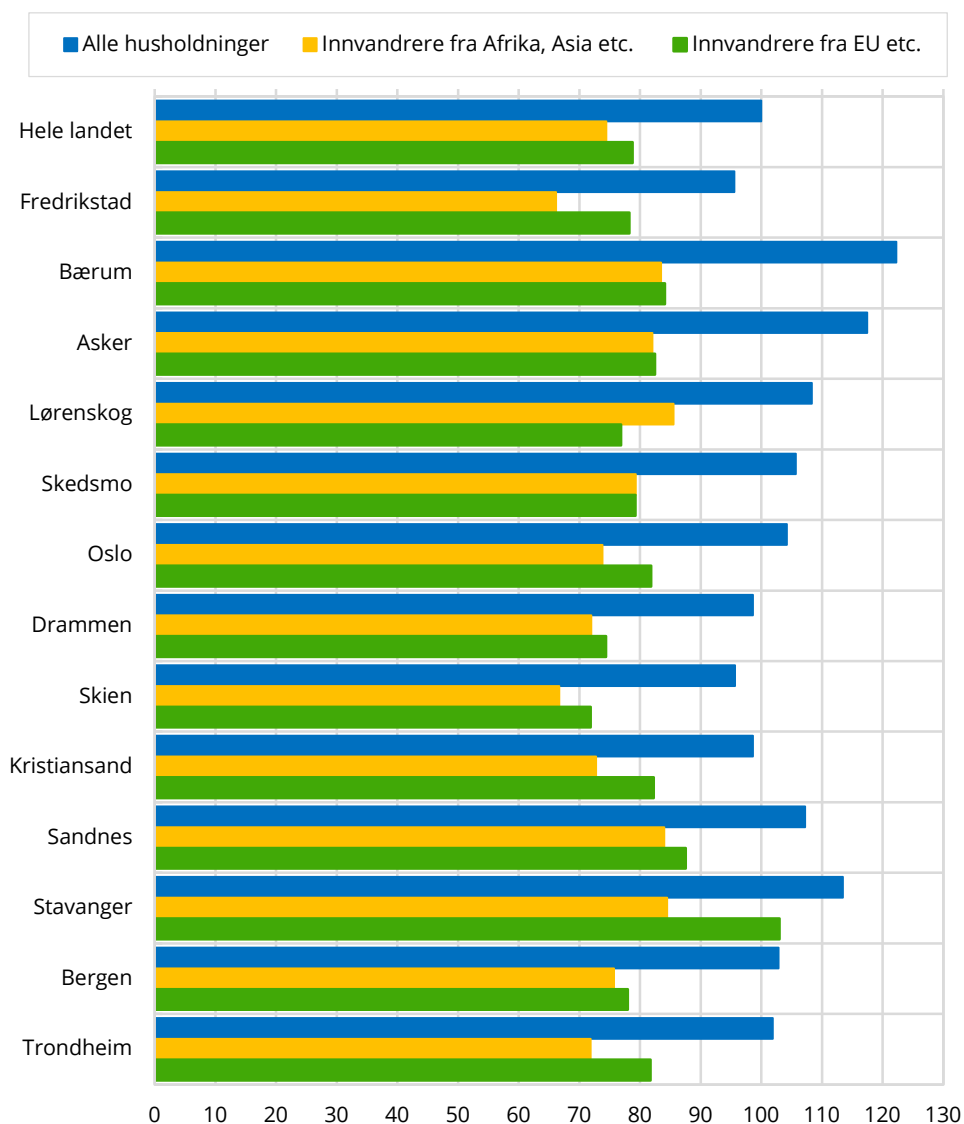
Det er mindre vanlige at mannlige innvandrere både fra EU, Nord-Amerika etc. og Afrika, Asia etc. er selvstendig næringsdrivende enn i Fredrikstads befolkningen som helhet. Det er imidlertid relativt flere kvinnelige innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. som er selvstendig næringsdrivende enn i kvinnebefolkningen som helhet, selv om andelen er lavere blant kvinnene enn blant mennene, også blant innvandrerne fra EU, Nord-Amerika etc.

2.6. Økonomiske levekår

- I Fredrikstad har alle husholdninger et inntektsnivå som er 96 prosent av nivået for hele landet. Inntektsnivået blant innvandrere i Fredrikstad fra Afrika, Asia etc. er på 69 prosent av inntektsnivået i hele kommunen, mens innvandrerne fra EU, Nord-Amerika etc. ligger på 82 prosent.
- I Fredrikstad er andel som mottar økonomisk sosialhjelp generelt høyere enn for landet. Den er spesielt høy blant innvandrere med bakgrunn fra Afrika, Asia etc.
- I Fredrikstad er andelene med uførepensjon generelt høyere enn landet, for alle grupper med innvandrerbakgrunn og for den øvrige befolkningen.

2.6.1. Inntekt

Figur 2.14. Median inntekt etter skatt per forbruksenhet. Alle husholdninger og innvandrere, hvor hovedinntektstaker er 25-55 år. Inntektsnivå i forhold til alle husholdninger i landet. Utvalgte kommuner. 2011. Verdi 100= gjennomsnitt for landet

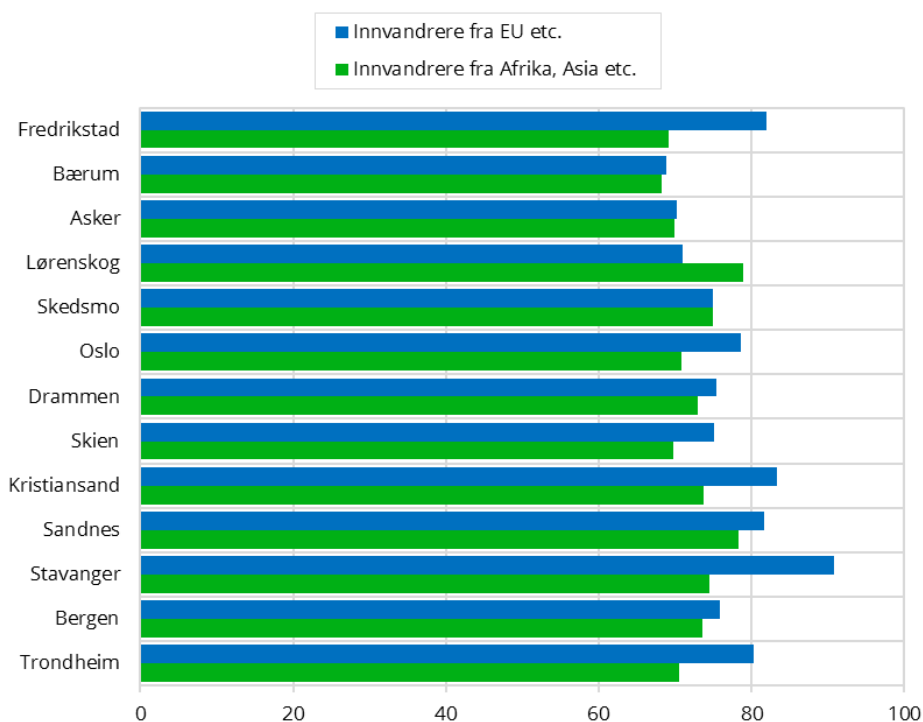

Kilde: Inntektsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Innvandrerfamilier fra Afrika, Asia etc. har 2/3 av inntektsnivået til befolkningen i alt

I Fredrikstad hadde innvandrere fra Afrika, Asia etc. en median inntekt etter skatt per forbruksenhet på 210 900 kroner i 2011. Dette tilsvarer 2/3 av inntektsnivået til alle husholdninger i Norge, hvor hovedinntektstaker var i alderen 25-55 år. Fredrikstad og Skien var de kommunene hvor innvandrere fra Afrika, Asia etc. hadde lavest inntektsnivå sammenlignet med hele befolkningen. Innvandrere fra EU etc. i Fredrikstad har høyere inntekter, 78 prosent av inntektsnivået til hele befolkningen.

Figur 2.15. Median inntekt etter skatt per forbruksenhet. Alle husholdninger og innvandrere, hvor hovedinntektstaker er 25-55 år. Inntektsnivå i forhold til alle husholdninger i egen kommune. Utvalgte kommuner. 2011. 100 prosent = gjennomsnitt for landet

Kilde: Inntektsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

I Fredrikstad har husholdningene et inntektsnivå som tilsvarer 96 prosent av medianinntekten til husholdningene i Norge. Innvandrere fra Afrika, Asia etc. i Fredrikstad har 69 prosent av medianinntekten til husholdningene i kommunen. Det er bare i Bærum at innvandrere fra Afrika, Asia etc. har et lavere nivå sett i forhold til inntektsnivået i hele kommunen, enn i Fredrikstad. Innvandrere fra EU etc. har inntekter som utgjør 82 prosent av nivået til alle husholdninger i Fredrikstad.

Innvandrerhusholdningene med hovedinntektstaker fra Afrika og Asia ligger på 70-80 prosent av hver kommunes medianinntekt, mens husholdningene med bakgrunn fra EU, Nord-Amerika etc. varierer mer, mellom 70 og 90 prosent. I de fleste kommunene er inntekten for EU, Nord-Amerika etc. høyere enn fra Afrika, Asia etc., men bare i Stavanger er forskjellen større enn i Fredrikstad.

2.6.2. Sosialhjelp

Med "sosialhjelp" menes den økonomiske stønad til livsopphold som Lov om sosiale tjenester i NAV § 18 gir rett til for de som ikke kan sørge for sitt livsopphold gjennom arbeid eller ved å gjøre gjeldende økonomiske rettigheter. "Sosialhjelpsmottaker" defineres dermed som en person som er registrert som mottaker av denne økonomiske stønaden i et gitt tidsrom.

Det er ingen tidsavgrensning på hvor lenge personer kan motta sosialhjelp. Det er mange som opplever å motta sosialhjelp i flere perioder og også over flere år.

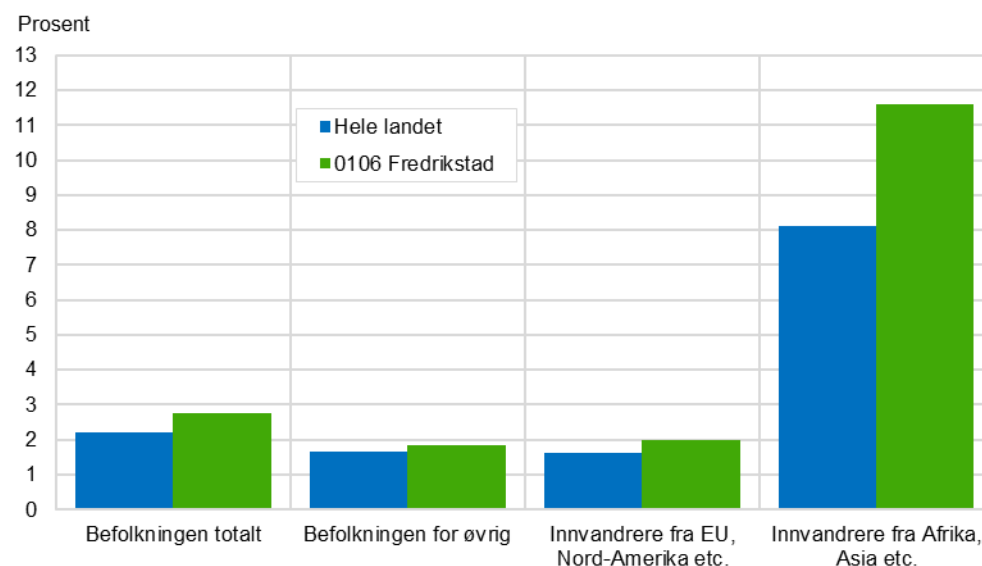
I 2012 mottok 2,2 prosent av landets befolkning sosialhjelp. For innvandrere fra Afrika, Asia etc. er denne prosenten i overkant av 8, mens innvandrere fra EU-Nord-Amerika etc. lå under landsgjennomsnittet (1,6 prosent). I landet var 0,8 prosent langtidsmottakere (mottakere av sosialhjelp 6 måneder eller mer i løpet av året). For innvandrere fra Afrika, Asia etc. er antallet langtidsmottakere 3,9 prosent.

Data om sosialhjelp kan imidlertid være noe vanskelige å tolke, da nye innvandrere ofte vil ha rett på introduksjonsstønad som et alternativ til sosialhjelp, mens eldre innvandrere som når pensjonsalder uten opptjente rettigheter i Folketrygden kan ha rett på supplerende stønad som er en inntektsprøvd alderpensjon for dem med kort botid. Innføringen av disse stønadene gjør at sammenlikning av økonomisk sosialhjelp til innvandrere over tid, blir vanskeligere.

Fredrikstad er en kommune der spesielt mange med bakgrunn fra Afrika, Asia etc. mottar sosialhjelp

I Fredrikstad er andelen som mottar økonomisk sosialhjelp litt høyere enn for landet totalt, i hele befolkningen og i to av undergruppene. I gruppen innvandrere fra Afrika, Asia etc. er det en vesentlig høyere andel som mottar sosialhjelp sammenliknet med hele landet. Sosialhjelp er primært en midlertidig ytelse og det er derfor viktig at personer ikke blir avhengig av hjelpen i lang tid. Andelen langtidsmottakere av sosialhjelp i Fredrikstad er imidlertid noe lavere i hele befolkningen og i gruppen innvandrere fra Afrika, Asia etc. sammenliknet med hele landet.

Figur 2.16. Mottakere av økonomisk sosialhjelp etter innvandringskategori, Fredrikstad og hele landet. 2012. Prosent

Kilde: Sosialhjelpsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

2.6.3. Uførepensjon

Uførepensjon er aktuelt for personer med varig nedsatt inntektsevne på grunn av sykdom eller skade.

Det er likevel noen vilkår som må være oppfylt for å ha rettigheter til å eventuelt kunne få innvilget uførepensjon.

For innvandrere kan muligens mangel på opptjente rettigheter i Folketrygden medføre mindre bruk av uførepensjon. At nesten ingen norskfødte med

innvandrere foreldre mottar uførepensjon, beror imidlertid først og fremst på at de aller fleste av dem ikke har kommet opp i en alder der uførepensjon er vanlig.

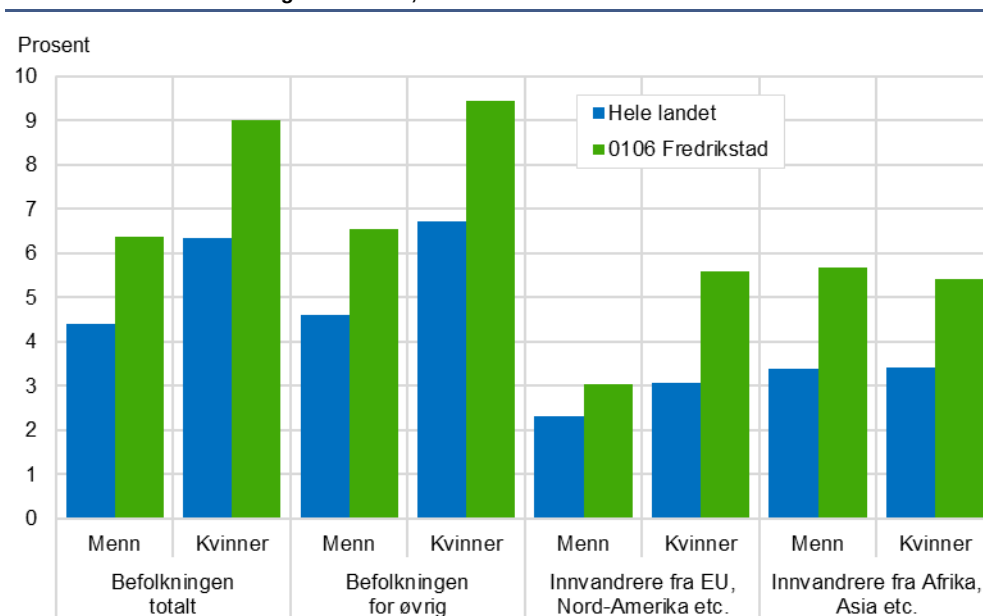
I landet som helhet mottar 5,4 prosent av befolkningen uførepensjon i større eller mindre grad. Andelen er noe høyere blant kvinner (6,4 prosent) enn menn (4,4 prosent). Både for menn og kvinner er andelen med uførepensjon marginalt høyere i befolkningen for øvrig enn i noen av de innvandringsrelaterte gruppene, 6,9 prosent for kvinner og 4,7 prosent for menn. For menn ligger gruppen innvandrere fra Afrika, Asia etc. høyere enn andelen totalt, 5,2 prosent. For kvinner er andelen lavere i begge innvandrerguppene. De høyeste andelenene utenom befolkningen for øvrig er blant innvandrere fra Afrika, Asia etc. (4,2 prosent) og innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. (3,1 prosent).

Mange på uførepensjon i Fredrikstad

I Fredrikstad er andelen med uførepensjon generelt høyere enn hele landet. Blant mennene er det vesentlige forskjeller i befolkningen for øvrig (6,6 prosent i Fredrikstad sammenlignet med 4,6 prosent for hele landet) og innvandrere fra Afrika, Asia etc. (5,7 prosent i Fredrikstad sammenlignet 3,4 prosent i hele landet). For innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. er forskjellene mindre (3,0 prosent mot 2,3 prosent for hele landet).

For kvinner er forskjellene størst for innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. (5,6 prosent sammenlignet med 3,1 prosent), men forskjellen er stor også for befolkningen for øvrig (9,4 prosent sammenlignet med 6,7 prosent) og innvandrere fra Afrika, Asia etc. (5,4 prosent sammenlignet med 3,4 prosent).

Figur 2.17. Andel med uførepensjon, 45-66 år. Kjønn og innvandringsrelatert gruppe, Fredrikstad og hele landet, 2012

Kilde: NAV.

2.6.4. Alderspensjon

Alderspensjon fra folketrygden er en ordning som sikrer inntekt i alderdommen. Det er mulig å starte å ta ut alderspensjon etter fylte 62 år. For å ta ut alderspensjon før fylte 67 år, må personer ha tilstrekkelig høy opptjening. Alderspensjon kan kombineres med arbeid uten at pensjonen blir redusert.

For hele landet er det 13,2 prosent som mottar alderspensjon, noe høyere andel blant kvinner (14,9 prosent) enn for menn (11,5 prosent). Andelen er høyest i befolkningen for øvrig, og lavere enn gjennomsnittet i begge innvandrerguppene. Innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc., ligger imidlertid nesten på nivå med gjennomsnittet.

Merk at noen innvandrere som ikke har opptjente rettigheter etter Folketrygden på grunn av for kort botid kan ha rett på behovsprøvd supplerende stønad.

For Fredrikstad er andelene generelt noe høyere enn for hele landet, men følger stort sett samme mønster. For både menn og kvinner er det en vesentlig høyere andel innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. som er alderspensjonister, men gruppen er ikke stor i utgangspunktet.

Tabell 2.14. Alderspensjonister etter innvandringskategori, landbakgrunn og kjønn, Fredrikstad og hele landet. 2012. Prosent

	Kvinner		Menn	
	Hele landet	Fredrikstad	Hele landet	Fredrikstad
Befolkningen totalt	15	16	11	12
Befolkningen for øvrig	16	18	13	13
Innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc.	15	25	8	15
Innvandrere fra Afrika, Asia etc.	2	3	2	2

Kilde: NAV.

Lav andel alderspensjonister blant innvandrere fra Afrika, Asia etc. er en helt innlysende konsekvens av aldersprofilen. Som vist i figur 2.3 og 2.4 er det få eldre fra denne gruppen i Fredrikstad.

Referanser

Egge-Hoveid, Kristin (2012): Kontantstøtte: Stadig færre mottakere av kontantstøtte. SSB magasinet, Statistisk sentralbyrå.
http://www.ssb.no/vis/magasinet/slik_lever_vi/art-2012-03-05-01.html

Henriksen, Tor (2012): Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelse blant innvandrere, 2011. Publisering på www.ssb.no. Statistisk sentralbyrå.
<http://www.ssb.no/valg/statistikker/vundkinnv/hvert-4-aar/2012-03-01#content>

Kvarv Andreassen (2013): Monitor for sekundærflytting. Rapporter 2013/17, Statistisk sentralbyrå. <http://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/attachment/106973?ts=13de92b12b8>

Aalandslid, Vebjørn (2007): Innvandreres demografi og levekår i 12 kommuner i Norge. Rapporter 2007/24 Statistisk sentralbyrå.
http://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/rapp_200724/rapp_200724.pdf

Figurregister

2.1.	Innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre i Fredrikstad etter landbakgrunn, 1998-2013. Dagens landgruppering.....	69
2.2.	De 11 største gruppene av innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre, etter landbakgrunn. Fredrikstad. 1. januar 2013.....	71
2.3.	Innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre etter landbakgrunn, og den øvrige befolkningen, etter alder. Fredrikstad. 1. januar 2013	72
2.4.	Innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre, etter landbakgrunn og alder. Fredrikstad 1.1.2013	73
2.5.	Innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre med bakgrunn fra Afrika, Asia etc. i prosent av total befolkning i delområdene. Tallene viser delområdenummer, som også ligger i tabell 2.4. Fredrikstad. 1. januar 2013.....	75
2.6.	Familieinnvandrere etter familieforeningstype og kjønn. Fredrikstad kommune. Bosatte per 1. januar 2013. Antall	81
2.7.	Stemmegeving ved kommunestyre- og fylkestingsvalget 2011 for innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre med norsk statsborgerskap, etter kjønn og landbakgrunn. Fredrikstad og landet.....	82
2.8.	Stemmegeving ved kommunestyre- og fylkestingsvalget 2011 for innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre med norsk statsborgerskap, etter kjønn og botid. Fredrikstad og landet.....	83
2.9.	Andel barn med barnehageplass i alt og andel minoritetsspråklige barn med barnehageplass. Utvalgte kommuner. 2012.....	85
2.10.	Andel barn 1 og 2 år som bruker kontantstøtte etter innvandrerbakgrunn, innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre. Utvalgte kommuner, 1.9.2011..	86
2.11.	Deltakelse i videregående utdanning blant alle bosatte, samt innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre fra Afrika, Asia etc. 16-18 år. Landet og Fredrikstad. 1. oktober 2012	87
2.12.	Sysselsatte i Fredrikstad, etter alder og landbakgrunn. Personer 15-74 år. 4.kvartal 2012. Prosent	90
2.13.	Relativ næringsfordeling blant sysselsatte innvandrere etter landbakgrunn, Fredrikstad 4. kvartal 2012. Verdi 1 = gjennomsnittet for kommunen	93
2.14.	Median inntekt etter skatt per forbruksenhet. Alle husholdninger og innvandrere, hvor hovedinntektstaker er 25-55 år. Inntektsnivå i forhold til alle husholdninger i landet. Utvalgte kommuner. 2011. Verdi 100= gjennomsnitt for landet.....	95
2.15.	Median inntekt etter skatt per forbruksenhet. Alle husholdninger og innvandrere, hvor hovedinntektstaker er 25-55 år. Inntektsnivå i forhold til alle husholdninger i egen kommune. Utvalgte kommuner. 2011. 100 prosent = gjennomsnitt for landet .	96
2.16.	Mottakere av økonomisk sosialhjelp etter innvandringskategori, Fredrikstad og hele landet. 2012. Prosent	97
2.17.	Andel med uførepensjon, 45-66 år. Kjønn og innvandringsrelatert gruppe, Fredrikstad og hele landet, 2012.....	98

Tabellregister

2.1.	Hele befolkningen og innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. 1. januar 2013. Hele landet og Fredrikstad. Antall og prosent	69
2.2.	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i Fredrikstad og hele landet, etter landbakgrunn. De største gruppene. 1. januar 2013	70
2.3.	Innvandrere bosatt i Fredrikstad, etter botid i Norge. 1. januar 2013. Prosent	71
2.4.	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i Fredrikstad, etter landbakgrunn. Delområde. 1. januar 2013. Prosent.....	74
2.5.	Befolkningsendringer i Fredrikstad 1. januar 2010 til 1. januar 2013, etter landbakgrunn	76
2.6.	Innvandrere, etter innvandringsgrunn og landbakgrunn. Fredrikstad kommune. Per 1. januar 2013.....	80
2.7.	Familieinnvandrede etter familieforeningstype, landbakgrunn og herboendes innvandringskategori. 1. januar 2013. Fredrikstad kommune.....	81
2.8.	Hele befolkningen og innvandrere, som startet i grunnkurs for første gang høsten 2005, 2006 og 2007, etter status for oppnådd nivå i videregående opplæring etter fem år, kjønn og landbakgrunn. Fredrikstad. Antall og prosent.....	88
2.9.	Personer 25-54 år og over, etter andel med høyere utdanning, innvandringskategori og kjønn. Landet og Fredrikstad. 1. oktober 2012.....	89
2.10.	Antall bosatte personer 19-24 år, etter deltakelse i høyere utdanning, innvandringskategori og kjønn. Landet og Fredrikstad. 1. oktober 2012.....	89
2.11.	Sysselsetting etter alder og innvandrerbakgrunn. Personer 15-74 år. 4. kvartal 2012. Landet. Prosent.....	90
2.12.	Registrerte arbeidsledige og personer på arbeidsmarkedstiltak (bruttoledige), alle bosatte og innvandrere etter landbakgrunn, personer i alderen 20-66 år. 4.kvartal 2012. Antall og i prosent av befolkningen 20-66 år i hver gruppe. Landet og Fredrikstad	92
2.13.	Personer som er selvstendig næringsdrivende etter kjønn og landbakgrunn. Innvandrere og bosatte i alt. Antall og i prosent av personer 15-74 år i hver gruppe. Fredrikstad og hele landet. 4. kvartal 2012	94
2.14.	Alderspensjonister etter innvandringskategori, landbakgrunn og kjønn, Fredrikstad og hele landet. 2012. Prosent	99